

ความรู้และพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต
ของข้าราชการกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

**The Knowledge and Behavior in using Sufficiency Economy Philosophy for
Application in Life of Government Officer the Department of Internal Trade
Ministry of Commerce**

นายปวีศ เมตตา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขารัฐประศาสนศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม

พุทธศักราช 2560

(ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสยาม)

ใบรับรองสารนิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม
 ปริญญา
 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

รัฐประศาสนศาสตร์
 (สาขาวิชา)

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
 (หลักสูตร)

เรื่อง (ภาษาไทย)

ความรู้และพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้
 ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

(ภาษาอังกฤษ)

The Knowledge and Behavior in using Sufficiency Economy Philosophy
 for Application in Life of Government Officer the Department of Internal
 Trade Ministry of Commerce

นามผู้วิจัย

นายปวีศ เมตตา
 Mr. Pavarich Metta

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เมทินทร์ เมธาวิกุล)

เมื่อวันที่ 12 เดือน พ.ค. พ.ศ. 61

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เมทินทร์ เมธาวิกุล)

ปฏิบัติหน้าที่แทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย สาขารัฐประศาสนศาสตร์

เมื่อวันที่ 12 เดือน พ.ค. พ.ศ. 61

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม

ABSTRACT

Title The Knowledge and Behavior in using Sufficiency Economy Philosophy for Application in Life of Government Officer the Department of Internal Trade Ministry of Commerce

Name Mr. Pavarich Metta

Degree Master of Public Administration

Major Public Administration

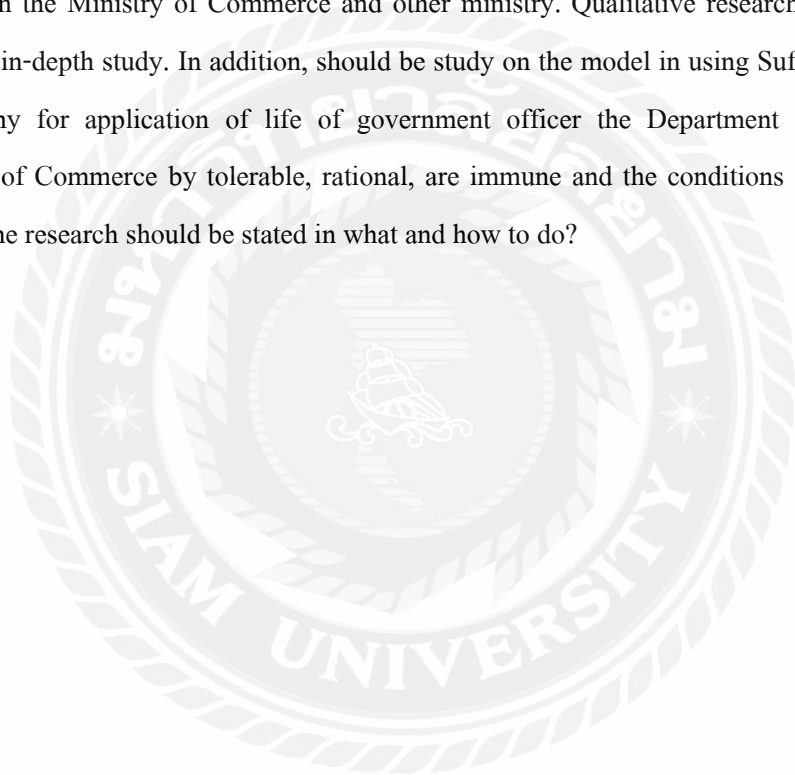
Advisor
(Asst. Prof. Mekin Methawikul, Ph.D.)
...../...../.....

This quantitative research had aimed at 3 objectives: 1) to study the knowledge and the understand in using Sufficiency Economy Philosophy of the government officer, the Department of Internal Trade Ministry of Commerce. 2) to study behavioral application in using Sufficiency Economy Philosophy for quality of life activities. 3) to be the guidelines for the officers in using Sufficiency Economy Philosophy in the lifestyles. The sample size of this study consists of 215 people which calculated by Yamane's method the sample unit was used by the accidental sampling. The research instrument is questionnaire. The data-analysis were used the multiple descriptive statistic methods, such as frequency, percentage, mean and standard deviation. In addition, researcher compares and tests the difference of mean with T-test and One-way Anova.

The results showed that most government officers, the Department of Internal Trade Ministry of Commerce were a medium level of knowledge and understanding in the Sufficiency Economy Philosophy and were a high level of behavior application in using Sufficiency Economy Philosophy for application in life ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.870). The behavioral comparatives analysis were classified by personal status found that the different sex, age, education level, the official period, knowledge and the understanding Sufficiency Economy Philosophy were strongest probability significant different level at 0.01 or even of 0.00.

Recommendations from the research are: The Department of Internal Trade Ministry of Commerce should set up seminar about the scientific knowledge and the understand technical knowhow in using “Sufficiency Economy Philosophy”. These should be a policy to promote and support activities related to Sufficiency Economy Philosophy and should be campaigning for self-conduct to Sufficiency Economy Philosophy.

Recommendations from the next research, it should to research the knowledge and behavior in using Sufficiency Economy Philosophy for application of life of the government officers in the Ministry of Commerce and other ministry. Qualitative research may be included for more in-depth study. In addition, should be study on the model in using Sufficiency Economy Philosophy for application of life of government officer the Department of Internal Trade Ministry of Commerce by tolerable, rational, are immune and the conditions of knowledge and virtue. The research should be stated in what and how to do?

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์ของบุคคลหลายท่าน ซึ่งบุคคลสำคัญที่ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เมฆินทร์ เมธาวิฑูล อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ในทุกขั้นตอน เพื่อให้การเขียนสารนิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ที่สุด

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้กับผู้วิจัย รวมถึงเจ้าของผลงานเขียนในหนังสือ วารสาร บทความในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสารนิพนธ์ฉบับนี้ทุกท่าน ที่ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า ตลอดจนได้อ้างอิงถึงผลงานทางวิชาการซึ่งเป็นประโยชน์ในการเรียบเรียงสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน รวมถึงผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ ที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ในที่นี้ ที่ได้กรุณาสละเวลาเพื่อข้อมูลและให้ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ผู้วางรากฐานการศึกษาอันเป็นสิ่งสำคัญในชีวิตให้กับผู้วิจัยและเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยเสมอมา คุณค่าและประโยชน์อันเกิดจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณบิดา มารดา ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ และขออน้อมนุชาท่านคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ด้วยความรักและเมตตา

นายปวิศ เมตตา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญ	(6)
สารบัญตาราง	(9)
สารบัญภาพ	(11)
บทที่ 1 บทนำ	
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
3. สมมติฐานของการวิจัย	5
4. ขอบเขตของการวิจัย	5
5. นิยามศัพท์	5
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	7
1.1 ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง	7
1.2 แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	9
1.3 ความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง	12
1.4 หลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	14
1.5 หลักในการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	15

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ	19
2.1 ความหมายของความรู้ความเข้าใจ	19
2.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้	20
2.3 ระดับความรู้ ความเข้าใจ	21
3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม	23
3.1 ความหมายของพฤติกรรม	23
3.2 องค์ประกอบของพฤติกรรม	24
3.3 ประเภทของพฤติกรรม	25
3.4 การเกิดพฤติกรรม	26
3.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรม	26
3.6 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม	27
3.7 วิธีการศึกษาพฤติกรรม	28
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
5. กรอบแนวคิดในการวิจัย	34
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
1. ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง	35
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	36
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	39
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	39

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
1. สถานภาพส่วนบุคคลของข้าราชการกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์	44
2. ความรู้ความเข้าใจของข้าราชการกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	45
3. พฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์	46
4. การทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์	50
5. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์	56
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	
1. สรุปผลการวิจัย	59
2. อภิปรายผล	60
3. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	62
4. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป	63
บรรณานุกรม	64
ภาคผนวก	68
ประวัติผู้วิจัย	74

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการพัฒนาประเทศไทยที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เน้นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นอันดับแรก ด้วยความเชื่อที่ว่า เมื่อเศรษฐกิจดีจะส่งผลให้การพัฒนาด้านอื่น ๆ ติดตามไปด้วย แต่ในความเป็นจริงกลับไม่เป็นเช่นนั้น ดังจะเห็นได้จากสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันที่เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้คนไทยเกิดปัญหาหลากหลายด้าน ซึ่งนับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากสังคมไทยให้ความสำคัญกับระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม จนทำให้มนุษย์เกิดความจำเป็นต้องดิ้นรนทำทุกวิถีทางเพื่อตอบสนองในสิ่งที่ตนเองต้องการ นำความรู้ความสามารถของตนไปแสวงหาผลประโยชน์โดยไม่คำนึงถึงจรรยาบรรณและความเดือดร้อนที่อาจจะเกิดขึ้นกับผู้อื่น ขอเพียงให้ตนเองได้รับประโยชน์สูงสุดก็พอ จึงเกิดการแข่งขันกันเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินตราโดยไม่จำกัดรูปแบบ เช่น การดำเนินกิจกรรมผิดกฎหมาย การฉ้อโกงรวมถึงการฉ้อราษฎร์บังหลวง (อารีย์ เชื้อเมืองพาน, 2551: 9-11) ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานั้นเป็นปัญหาที่เกิดจากสถานะเศรษฐกิจ ที่นำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ ทางสังคม เช่น ปัญหาการขาดคุณธรรม จริยธรรม ปัญหาความยากจน ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมจนอาจเกิดปัญหาอาชญากรรมที่รุนแรง ปัญหาต่าง ๆ นั้นได้อิทธิพลมาจากการนำค่านิยมและวัฒนธรรมต่างชาติที่ไม่เหมาะสมเข้ามาประกอบในการดำเนินชีวิต

ประกอบกับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-7 ที่ได้มุ่งเน้นการใช้แนวความคิดทางตะวันตกมาใช้ในการดำเนินชีวิตและบริหารประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาประเทศให้เป็นสังคมอุตสาหกรรมมากขึ้น และลดความสำคัญของภาคเกษตรกรรมอันเป็นอาชีพหลักของคนไทย ทำให้ระบบเศรษฐกิจขาดความสมดุล แรงงานคนย้ายเข้าสู่เมืองเพื่อรับจ้างและประกอบอาชีพในภาคอุตสาหกรรม มีการพึ่งพิงต่างประเทศ เช่น การกู้ยืมเงินทุน การใช้วัตถุดิบ เครื่องจักรและเทคโนโลยี ทำให้ประเทศเข้าสู่ภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง สถาบันการเงินและหน่วยงานธุรกิจต่าง ๆ อยู่ในสถานะล้มละลาย มีภาระต้องชำระหนี้ต่างประเทศจำนวนมาก ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ ทำให้ประเทศและสังคมอ่อนแอ ผลของการพัฒนาที่ขาดความสมดุลกับการพัฒนาคุณภาพของประชากรทั้งทางด้านจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในประเทศ ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านความยากจน ด้านยาเสพติด ด้านอาชญากรรม ด้านสิ่งแวดล้อม

ด้านความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เกิดความเหลื่อมล้ำทางด้านฐานะระหว่างคนรวยและคนจนที่มากขึ้นซึ่งเป็นลักษณะรวยกระจุกจนกระจาย ประชาชนไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ใช้ชีวิตผูกติดกับระบบเศรษฐกิจทุนนิยม ส่วนในภาคเกษตรกรรมหรือชุมชนประสบปัญหาหนี้สิน คนเมืองก็มีปัญหาสังคมมากมาย ส่งผลให้สถาบันครอบครัวและชุมชนอ่อนแอกลายเป็นปัญหาที่ซับซ้อนตามมา

อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางภาวะวิกฤตินั้นเอง ประชาชนชาวไทยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยได้ทรงพระราชทานพระบรมราโชวาทแก่ประชาชนชาวไทย เนื่องในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2540 ถึงความสำคัญในการปรับทิศทางการพัฒนาประเทศสู่แนวเศรษฐกิจพอเพียง และทรงพระราชทานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ให้สามารถฝ่าฟันภาวะวิกฤติที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งหลักการที่สำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคือการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนทางสายกลาง ความไม่ประมาท พึ่งตนเอง โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งต่อมาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ทรงพระราชทานให้แก่ปวงชนชาวไทยได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในทุกภาคส่วน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546: 54)

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแส โลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม, ก.พ. 2549)

ซึ่งเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่าง

รวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550: 7-9)

โดยความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยคุณสมบัติ ดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงเงื่อนไขความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต และมีเงื่อนไขของการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงมี 2 ประการ ดังนี้

1. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการปฏิบัติ

2. เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้รับการน้อมนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศไทยไปสู่ความเจริญอย่างยั่งยืน เริ่มจากการที่คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ทำการปรับปรุงทิศทางการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540–2544) โดยการหันมาให้ความสำคัญกับคน และมองว่าคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา เน้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนามากขึ้น เปิดโอกาสให้แก่องค์กร ชุมชน สนับสนุนการเรียนรู้ พื้นฟูธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต่อมาแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545–2549) ได้ยึดแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศและพัฒนาประชาชน ยิ่งกว่านั้น แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550–2554) คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญาในการจัดทำแผน เพื่อสร้างให้สังคม ในทุกระดับชั้นเกิดความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และนำไปเป็นพื้นฐาน และแนวทางในการดำเนินชีวิตตลอดจนการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไปสู่ความสมดุลยั่งยืน และมีภูมิคุ้มกันที่ดี และใช้คำนิยามนี้ในการขับเคลื่อน (จिरายู อิศรางกูร ณ อยุธยา และคณะ 2548: 7)

นอกจากนี้ แนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยังถูกบรรจุในรัฐธรรมนูญของไทย เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในส่วนที่ 3 แนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดินมาตรา 78 (1) บริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปเพื่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศอย่างยั่งยืน โดยต้องส่งเสริมการดำเนินการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติในภาพรวมเป็นสำคัญ (อภิชัย พันธเสน, 2547: 110)

กรมการค้าภายในเป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัดกระทรวงพาณิชย์ มีภารกิจเกี่ยวกับการเสริมสร้างประสิทธิภาพการค้าภายในประเทศ โดยกำกับดูแล ส่งเสริม และพัฒนาการค้าภายในประเทศให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรมในระบบการค้าเสรี และผู้บริโภคได้รับการพิทักษ์ประโยชน์ โดยมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมาย จัดทำและประสานแผนปฏิบัติการราชการของกรมให้เป็นไปตามนโยบายและแผนปฏิบัติการราชการของกระทรวงรวมทั้งเร่งรัด ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการราชการของกรม และดำเนินการเกี่ยวกับงานสถิติและประมวลผล พัฒนาระบบ และให้บริการข้อมูลสารสนเทศการค้าภายในประเทศ รวมทั้งจัดระบบ ส่งเสริม และพัฒนาการค้า การตลาด และตลาดภายในประเทศให้เกิดประสิทธิภาพและมีความเป็นธรรม จัดระเบียบและส่งเสริมระบบการค้าสินค้าเพื่อรักษาระดับราคาสินค้าเกษตร ส่งเสริมการแข่งขันทางการค้าอย่างเป็นธรรมและป้องกันการผูกขาดตัดตอนทางการค้า จัดระบบราคาและปริมาณสินค้าให้เกิดความเป็นธรรม ส่งเสริมและพัฒนาผู้บริโภคให้มีบทบาทในการพิทักษ์ประโยชน์ของตนเอง จัดระบบและพัฒนาการชั่งตวงวัดในเชิงพาณิชย์ จัดระเบียบเกี่ยวกับการค้าและการตลาด ตลอดจนกำกับ ตรวจสอบ และควบคุมการประกอบธุรกิจ และพัฒนากฎหมาย กฎ และระเบียบ รวมทั้งดำเนินการเพื่อส่งเสริมการค้าให้เป็นธรรม ซึ่งจะเห็นได้ว่ากรมการค้าภายในเป็นหน่วยงานที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคงและยั่งยืนโดยตรง จึงเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญ และสมควรที่จะน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล เป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ประชาชนและขับเคลื่อนให้ประเทศมีการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนต่อไป

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นข้าราชการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบ เสียสละ ยึดถือความถูกต้องเป็นธรรม เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของประชาชน และต้องดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับประชาชน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า ข้าราชการกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์มีความรู้ความเข้าใจและมีพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตมากน้อยเพียงใด เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดของการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและความรู้ความเข้าใจ
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และเสนอแนะแนวทางในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์

3. สมมติฐานของการวิจัย

1. คุณลักษณะส่วนบุคคลของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน มีพฤติกรรมที่ต่างกันในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต
2. พฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ แตกต่างกันตามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความรู้และพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการกรมการคลังภายใน จำนวน 466 คน

5. นิยามศัพท์

เพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมายของคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้ให้นิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

ความรู้ หมายถึง 1. ระดับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังภายใน ซึ่งประกอบด้วยหลักการสำคัญ 3 ประการ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และเงื่อนไขการตัดสินใจ 2 ประการ คือ ความรู้และคุณธรรม

2. ระดับความรู้ความเข้าใจในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต 4 ด้าน ประกอบด้วย 1.ด้านเศรษฐกิจ 2.ด้านสังคม 3.ด้านวัฒนธรรม 4.ด้านสิ่งแวดล้อม

พฤติกรรม หมายถึง การกระทำ การแสดงออกทางกาย ทางวาจา หรือการปฏิบัติตนในเรื่องต่าง ๆ ของข้าราชการกรมการคลังภายใน ที่แสดงออกถึงการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต 4 ด้าน (ตามความรู้ 2) ที่เกี่ยวกับองค์ประกอบ 3 ด้าน

1. ความพอประมาณ ได้แก่ พฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงิน การออมเงิน การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

2. ความมีเหตุผล ได้แก่ พฤติกรรมการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงิน การทำงาน

3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ได้แก่ พฤติกรรมเกี่ยวกับการวางแผนการใช้จ่ายเงิน การวางแผนในการทำงาน และพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร และความอดทน

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบระดับความรู้ความเข้าใจในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์

2. ทำให้ทราบพฤติกรรมของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ ที่มีเพศ อายุ การศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และความรู้ความเข้าใจต่างกัน มีพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตต่างกัน

3. ทำให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และสามารถเสนอแนะแนวทางในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์

4. ทำให้ได้แนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินชีวิตของข้าราชการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง “ความรู้และพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยขอเสนอแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ
3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ทำให้ทราบถึงความหมาย แนวคิด หลักการ ทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้มีพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง พอมี พอกิน ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่หรูหรา หรือแม้บางอย่างอาจฟุ้งเฟ้อ แต่ถ้าทำแล้วมีความสุข ถ้าทำได้ก็สมควรที่จะทำ สมควรที่จะปฏิบัติ (คำพ่อสอน ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับความสุขในการดำเนินชีวิต, 2549: 9)

ประเวศ วะสี ได้กล่าวถึง เศรษฐกิจพอเพียงว่า หมายถึง การมีจิตใจที่พอเพียง มีความวิริยะพอเพียง มีปัญญาพอเพียง มีวัฒนธรรมพอเพียง มีสิ่งแวดล้อมพอเพียง และ มีความเอื้ออาทรต่อกัน หลักของเศรษฐกิจพอเพียงก็คือ เศรษฐกิจที่สามารถบูรณาการได้อย่างมีดุลยภาพ เป็นปกติยั่งยืน (ประชาคมตำบล : ยุทธศาสตร์เพื่อเศรษฐกิจพอเพียง ศีลธรรมและสุขภาพ, 2541: 3)

อำพน กิตติอำพน ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงการมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ในการที่จะได้รับผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก (ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย, 2550: 14)

สุเมธ ดันติเวชกุล ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงว่า หมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถเลี้ยงดูตนเองให้อยู่ได้โดยไม่เดือดร้อน และต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือ ตั้งตัวให้มีความพอกิน พอใช้ ไม่มุ่งหวังแต่จะสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจให้เติบโตแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเองได้ ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้า และฐานะทางเศรษฐกิจให้สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไปได้ (ใต้เบื้องพระยุคลบาท, 2549: 286)

ถวัลย์ มาศจรัส ได้กล่าวถึง เศรษฐกิจพอเพียงคือ ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก โดยจะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ รวมถึงความระมัดระวังในการนำหลักวิชาการต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ (นโยบาย กรม. ฒ ผู้เฒ่า เน้นกินคู่ภูมิปัญญาของมาตุภูมิ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คุณธรรม ความโปร่งใส”, 2549: 6-14)

สุริพร เอี้ยวถาวร ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงว่า หมายถึง แนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต และการปฏิบัติตนตามที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้มีพระราชดำรัสชี้แนะพสกนิกรชาวไทย เป็นการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท และคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีการเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจให้มีสำนึกในคุณธรรมความดี ความซื่อสัตย์สุจริต มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำรงชีวิตด้วยความอดทน ความพยายาม มีสติปัญญา เพื่อให้สมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้าน (“การบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ : กรณีศึกษาโรงเรียน นวมินทราชูทิศหอวัง นนทบุรี”, 2550: 10)

ปริญญ พินุลสรารุช ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนการใช้ความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การป้องกันให้รอดพ้นจากวิกฤติให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา, 2550: 3)

เกษม วัฒนชัย ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการพัฒนาย่างยั่งยืนสำหรับทุกประเทศบนโลก โดยเฉพาะเป็นแนวทางในการสร้างความเข้มแข็งเพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ (การปฏิรูปการศึกษาไทย, 2545: 18)

สรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง คือ การดำเนินชีวิตที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสายกลาง และความไม่ประมาท สามารถดำรงชีวิตได้โดยไม่เดือดร้อน ไม่หลงไหลไปตามกระแสของสังคม จนสามารถปรับตัวเองให้สมดุลกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมบนพื้นฐานแห่งความมั่นคงและยั่งยืนได้ ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ตลอดจนใช้ความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตด้วย

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิดที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชนชาวไทย มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 เป็นเวลานานกว่า 40 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุการณ์วิกฤตทางเศรษฐกิจ และภายหลังทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้การเปลี่ยนแปลงไปของโลก ดังที่มีผู้รู้ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงไว้ ซึ่งพอจะสรุปได้ ดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต และวิถีปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทย โดยทรงเน้นย้ำถึงแนวทางการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง รวมถึงการใช้ความรู้ความสามารถที่ประกอบไปด้วยคุณธรรม จริยธรรม เพื่อป้องกันตนเองให้รอดพ้นจากวิกฤต สามารถดำรงตนอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ซึ่งมีหลักการพิจารณาอยู่ 5 ส่วน (นานาคำถามเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, 2548: 3) ดังนี้

1) กรอบลักษณะ เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทาง ที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย โดยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา การมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการเอาตัวรอดจากภัยและวิกฤต เพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของการพัฒนา

2) คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกมิติ โดยเน้นการปฏิบัติตนบนทางสายกลางและการพัฒนาแบบเป็นขั้นตอน

3) คำนิยาม ความพอเพียงประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ ดังต่อไปนี้

(1) ความพอประมาณ คือ ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอสมควร

(2) ความมีเหตุผล คือ การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบด้าน

(3) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คือ การเตรียมตัวให้พร้อมในการรับผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นทั้งในอนาคตก้อนใกล้และไกล

4) เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับของความพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน ดังนี้

(1) เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิชาการในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

(2) เงื่อนไขคุณธรรม ประกอบด้วย ความตระหนักในคุณธรรม ความดี ความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียรพยายาม ใช้ความรู้ สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภมาก

5) แนวทางการปฏิบัติหรือผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ก็คือ การพัฒนาที่มั่นคงและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนและการดำเนินการในทุกขั้นตอน ในขณะที่เดียวกันต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี นักธุรกิจให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต มีความรอบรู้ที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา เพื่อให้สมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอก (ทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้ มุ่งสู่เศรษฐกิจพอเพียง, 2543: 79)

ประเวศ วะสี ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงว่า ความพอเพียงจะต้องพอเพียง 7 ประการ (เศรษฐกิจชุมชนทางเลือกเพื่อทางรอดสังคมไทย, 2542: 4-5) ดังนี้

- 1) พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว เป็นเศรษฐกิจแบบไม่ทอดทิ้งกัน
- 2) จิตใจพอเพียง ส่งผลให้เป็นผู้รักและเอื้ออาทรต่อคนอื่น
- 3) สิ่งแวดล้อมพอเพียง สามารถยังชีพและทำมาหากินได้บนพื้นฐานของการอนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อม เช่น การทำเกษตรแบบผสมผสาน เป็นต้น
- 4) ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง เป็นการรวมตัวกันของคนในชุมชนจนเป็นชุมชนที่เข้มแข็งสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้
- 5) ปัญญาพอเพียง มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติและปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง
- 6) ตั้งอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมพอเพียง คือมีความสัมพันธ์และเติบโตขึ้นจากพื้นฐานทางวัฒนธรรม จึงจะมั่นคงและยั่งยืน
- 7) มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ใช่ขুবวาบ ส่งผลทำให้สุขภาพจิตดี

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่าเป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา เป็นการมองโลกในเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการเอาตัวรอดจากภัยและวิกฤต เพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของการพัฒนา คุณลักษณะของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับการปฏิบัติตนในทุกมิติ โดยมุ่งเน้นไปที่การปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน (เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร, 2547: 14)

เกษม วัฒนชัย ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงว่า หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่บนทางสายกลาง โดยคำว่า “พอเพียง” คือ “ไม่สุดโต่ง ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ 1) พอประมาณคือพอทั้งปริมาณและคุณภาพ 2) มีเหตุผลในการบริโภค 3) มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น เพื่อป้องกันภัยและวิกฤต โดยเงื่อนไขสำคัญที่จะนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จนั้น มี 2 ประการ คือ 1) คุณธรรม เป็นกลไกการคิดและตัดสินใจของแต่ละคน กล่าวคือหากคิดและตัดสินใจเหมือนคนทั่วโลกที่บอกว่าเป็นความดี ความงาม ความจริง แสดงว่าเป็นคนมีคุณธรรม แต่ถ้าคิดและตัดสินใจออกมาตรงกันข้าม แสดงว่าเป็นคนไร้คุณธรรม 2) วิชาการหรือความรู้ ในการวางแผนและการลงมือทำนั้น ต้องใช้หลักวิชาที่เหมาะสมคือ เอาความรู้จริงและความรอบคอบเป็นตัวตัดสินใจ จะใช้อารมณ์และอคติไม่ได้ ซึ่งถือเป็นเรื่องเงื่อนไขในการดำเนินชีวิตต้องใช้ความอดทน ใช้สติ ใช้ปัญญาในการดำเนินชีวิต (การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา, 2549: 4-6)

สรุปได้ว่า การที่เราสามารถดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงได้นั้น จะต้องมีการให้ความรู้ ความเข้าใจ ให้ปฏิบัติให้ถูกต้อง มีการปลูกจิตสำนึกในกระบวนการคิดวิเคราะห์ และใช้สติปัญญาไปในทางที่ถูกต้อง เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของแต่ละคน ให้สามารถอยู่อย่างพอเพียง ไม่ฟุ้งเฟ้อ สามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างสมดุลและยั่งยืน

1.3 ความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง

ความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านนำเสนอไว้มากมาย ซึ่งผู้วิจัยขอยกมานำเสนอ ดังนี้

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงพระราชทานพระราชดำรัสเกี่ยวกับความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงว่า หมายถึง การรู้จักประมาณตนนี้จะทำให้คนเรารู้จักใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ได้ประโยชน์สูงสุดเต็มตามประสิทธิภาพ อีกทั้งยังทำให้รู้จักไขว่คว้าศึกษาหาความรู้ และเพิ่มพูนประสบการณ์อยู่เสมอ เพื่อปรับปรุงศักยภาพที่มีอยู่ในตัวเองให้ยิ่งสูงขึ้น ส่วนการรู้จักประมาณสถานการณ์นั้น ได้แก่ การรู้จักพิจารณาสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ให้ทราบถึงความเป็นมาเป็นไป รวมทั้งที่คาดว่าจะจะเป็นไปในอนาคต การรู้จักประมาณสถานการณ์นี้ จะทำให้สามารถวางแผนและรับมือได้อย่างถูกต้องตรงกับปัญหาทันต่อสถานการณ์และความจำเป็น ทำให้งานที่ทำได้ประโยชน์ที่สมบูรณ์คุ้มค่า การรู้จักประมาณตนและรู้จักประมาณสถานการณ์ จึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่จะเกื้อกูลให้บุคคลดำเนินชีวิตและดำเนินกิจการได้อย่างราบรื่นและก้าวหน้า (คำพ่อสอน ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับความสุขในการดำเนินชีวิต, 2544: 30)

สุรยุทธ์ จุลานนท์ พลเอก ได้กล่าวถึงความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ ซึ่งพอสรุปได้ (จากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ : แนวทางการบริหารประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, 2551: 17-18) ดังนี้

1) ด้านเศรษฐกิจ หากรู้จักประหยัด อดออม ใช้จ่ายแต่พอดี ไม่สร้างหนี้สินจนเกินความจำเป็น ไม่ฟุ้งเฟ้อ ก็จะมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจที่ดี ถ้าทุกคนพอมีพอกิน พอเพียงพอใช้ ก็จะสามารถสร้างความสุขให้เกิดขึ้นได้

2) ด้านสังคม ความพอเพียงจะช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคม ช่วยให้ทุกคนในประเทศอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ภายใต้ความสมานฉันท์ ไม่ต้องมีการแข่งขันกัน

3) ด้านการต่างประเทศ ความพอเพียงทำให้ไม่ต้องมุ่งแสวงหาประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ จนเกินความจำเป็น ทำให้บ้านเมืองมีความสวยงามน่าอยู่เป็นที่เชื่อถือเชื่อมั่นแก่ประชาคมโลก การที่ไม่ต้องไปทะเลาะกับประเทศใด ๆ ทำให้เราไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาความมั่นคงของรัฐ

สุเมธ ตันติเวชกุล ได้กล่าวถึงความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นการรู้จักโลกที่เราอยู่ว่ามีสภาพเป็นอย่างไร และการพัฒนาในอดีตให้อะไรแก่เราแล้วบ้าง เพื่อจะได้ไม่เดินไปสู่ความผิดพลาดซ้ำรอยเดิม ในขณะที่เราพูดถึงแต่เรื่องความยั่งยืน แต่ไม่เคยทำอะไรให้เกิดความยั่งยืนเลย ทุกวินาทีเราถูกกระตุ้นให้บริโภคลดเวลาจากโลกาภิวัตน์ ถ้าเราหยุดการบริโภคเมื่อไหร่ธุรกิจก็จบเช่นกัน (ใต้เบื้องพระยุคลบาท, 2549: 3)

เกษม วัฒนชัย ได้อธิบายถึงความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า เมื่อทุกคนร่วมใจกันใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้ได้รับประโยชน์ (เส้นทางสู่ความพอเพียง, 2551: 69) ดังนี้

- 1) ความสมดุล คือ ความสมดุลในชีวิต ความสมดุลในชุมชน
- 2) ความพร้อมต่อการรองรับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจะรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงจากทั้ง 4 ด้าน

วิฑูรย์ วัฒนชัย ได้กล่าวถึงความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า เป็นปรัชญาการดำเนินชีวิตที่จะต้องเป็นเครื่องกำกับนโยบายและมาตรฐานทางเศรษฐกิจ ของรัฐบาลตลอดจนพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของประชาชน สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้ในทุก ๆ โอกาส หากว่าจะพิจารณาในบริบทของเศรษฐศาสตร์ เศรษฐกิจพอเพียงถือเป็นแบบจำลองทางเศรษฐกิจที่สะท้อนความเป็นจริงด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบัน ซึ่งมีความถูกต้องและชัดเจนที่สุด (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับปัญหาเศรษฐกิจของประเทศไทย, 2546: 5-6)

อุทัย สงวนดีกุล ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิตแก่ประชาชนชาวไทย มาโดยตลอด ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี 2540 และเมื่อภายหลังจากการเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ได้ทรงเน้นย้ำให้ใช้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการแก้ไข เพื่อให้รอดพ้นจากความเดือดร้อน ทั้งยังช่วยให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน แม้ประเทศจะตกอยู่ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (คู่มือเกษตรกรเพื่อการพึ่งพาตนเองตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง, 2548: 1)

สรุปได้ว่า ความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การทำให้รู้จักพอเพียงในการใช้ชีวิต พอเพียงในการใช้จ่าย สามารถช่วยให้สังคมมีความเข้มแข็ง มีความรัก ความสามัคคี และสร้างความสมดุลให้กับชีวิต อีกทั้งทำให้พร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

1.4 หลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระราชทานพระราชดำรัสเกี่ยวกับหลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไว้ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา เป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยคุณลักษณะสำคัญคือ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกมิติ โดยมุ่งเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต้องประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 คุณลักษณะพร้อม ๆ กัน (ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, 2553: 14-16) คือ

1) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

2) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล พิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมที่จะรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้และไกลนอกจากนี้ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ต้องอาศัยเงื่อนไขของการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง ต้องอาศัยความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน เมื่อปฏิบัติได้เช่นนี้ ผลที่จะได้รับคือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

อานันท์ ปันยารชุน ได้กล่าวถึงหลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาการดำเนินชีวิตที่ปรับใช้ได้กับทุกภาคส่วน โดยการดำรงอยู่ และการปฏิบัติตนมีพื้นฐานอยู่บนความพอดี อยู่บนทางสายกลาง การตัดสินใจอย่างมีเหตุมีผล มีความเข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืน พร้อมปรับตัวให้สามารถรับมือกับความไม่แน่นอน และความผันผวนจากภายนอกประเทศได้ โดยอาศัยความรอบคอบ รอบรู้ ความร่วมมือ ความสุจริต และความเพียรพยายาม จุดมุ่งหมายปลายทางของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ถ้าหากเปรียบเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแก่น แนวปฏิบัติต่าง ๆ ก็คือเครื่องมือ หลักชัยก็คือ การพัฒนาที่ยั่งยืน สิ่งเหล่านี้เป็นความยั่งยืนที่มาจากความตระหนักว่า ในระบบมีข้อจำกัดในด้าน Input มิใช่มีทรัพยากรด้านต่าง ๆ มากมลงไปได้โดยไม่มีที่สิ้นสุด เป็นความยั่งยืนที่เกิดจากความเข้าใจว่า Input และ Output ต้องสมดุลกัน ต้องใช้ Input บริหาร Output อย่างมีสติ ด้วยความรอบคอบ พอดี และพอเพียง (สัมมนาวิชาการ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง, 2552: 4-6)

สมพร เทพสิทธิ์ กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริอยู่เหนือกว่าเศรษฐกิจแบบทุนนิยมของตะวันตก ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องวัตถุที่เป็นรูปธรรม เช่น กำไร เงิน ทรัพย์สิน ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องของจิตใจที่เป็นนามธรรม แต่เศรษฐกิจพอเพียงมีขอบเขตกว้างกว่าเศรษฐกิจ เพราะครอบคลุมถึง 4 ด้าน (เศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ, 2549: 39-40) ดังนี้

1) มิติด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน ให้มีความขยันหมั่นเพียรในการประกอบสัมมาอาชีพ เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ ให้รอดพ้นจากความยากจน การปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ เป็นตัวอย่างของการปฏิบัติตามเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งช่วยให้เกษตรกรจำนวนมากมีรายได้เพิ่มขึ้น มีชีวิตความเป็นอยู่ที่เป็นสุขตามสมควรแก่สภาพพ้นจากการเป็นหนี้และความยากจน สามารถพึ่งตนเองได้

2) มิติด้านจิตใจ เศรษฐกิจพอเพียงเน้นที่จิตใจที่รู้จักพอ คือ พอดี พอประมาณพอใจในสิ่งที่มียู่ และยินดีในสิ่งที่ได้ ไม่โลภมาก เศรษฐกิจพอเพียงจะต้องเริ่มที่ตัวเอง โดยสร้างรากฐานทางจิตใจให้มั่นคง เริ่มจากใจที่รู้จักพอ เป็นการปฏิบัติตามทางสายกลาง

3) มิติด้านสังคม เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดสังคมที่มีความสงบสุข ประชาชนมีความเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเมตตา ไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่ มุ่งให้เกิดความรักความสามัคคีร่วมมือกัน

4) มิติด้านวัฒนธรรม เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตที่รู้จักประหยัด อุดม ไม่ฟุ้งเฟ้อ และไม่ตกเป็นทาสของวัตถุนิยม

สรุปได้ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิต ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ไปจนถึงระดับชาติ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเพื่อให้สามารถก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ นอกจากนี้ต้องมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวในการที่จะต้องรับผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งจากภายในและภายนอก

1.5 หลักในการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หลักในการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ทุกคนสามารถที่จะนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตได้ ไม่ว่าจะเป็นคนรวยหรือคนจน โดยการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น จะต้องเริ่มต้นจากภายใน คือ การมีจิตสำนึก มีความเชื่อมั่น มีความศรัทธา และนำไปปฏิบัติด้วยตนเอง จากนั้นจึงค่อยขยายไปสู่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และระดับประเทศชาติต่อไป ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมหลักการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้นำเสนอไว้ สามารถนำมาเป็นแนวทางได้ ดังนี้

ปิยบุตร หล่อไกรเลิศ ได้กล่าวถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงไว้ว่า หลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช คือ การหันกลับมายึดเส้นทางสายกลางในการดำรงชีวิต โดยหลักการพึ่งตนเอง ซึ่งสามารถแยกแยะโดยยึดหลักสำคัญอยู่ 5 ประการ (เศรษฐกิจพอเพียง, 2550: 26-28) คือ

1) ด้านจิตใจ ทำตนให้เป็นที่พึ่งของตนเอง มีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติ มีจิตใจเอื้ออาทร ประณีประนอม เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

2) ด้านสังคม แต่ละชุมชนจะต้องให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกันให้เป็นเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง

3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ใช้และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างชาญฉลาดพร้อมทั้งหาทางเพิ่มมูลค่า โดยให้ยึดหลักของความยั่งยืน

4) ด้านเทคโนโลยี จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีที่เข้ามาใหม่นั้น มีทั้งดีและไม่ดี ต้องแยกแยะและเลือกใช้เฉพาะที่สอดคล้องกับความต้องการ ควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาของเราเอง

5) ด้านเศรษฐกิจ แต่เดิมนักพัฒนามักมุ่งเน้นที่การเพิ่มรายได้ และไม่มีที่มุ่งเน้นที่การลดรายจ่าย แต่ในเวลาเช่นนี้จะต้องปรับทิศทางใหม่ คือ จะต้องมุ่งเน้นในการลดรายจ่ายก่อนเป็นสำคัญ และยึดหลักพออยู่ พอกิน พอใช้

ศรัทธาธิป มาประสพ ได้อธิบายถึงกรอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่า กรอบแนวคิดมี 3 องค์ประกอบหลัก (การจัดการขยะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, 2551: 17-18) คือ

1) ความพอประมาณ ประกอบไปด้วย

- การมีคุณธรรมที่ถูกต้องดีงาม การรู้จักตัวเอง ไม่เอาเปรียบ แบ่งปันคนอื่น ไม่เอาเปรียบธรรมชาติ มีคุณธรรมนำชีวิต นำธุรกิจการงาน ไม่เอาเงินนำหน้า ปัญญาตามหลัง

- การรู้จักตัวเอง รู้รากเหง้า ภูมิใจ เชื้อมัน รู้คุณค่าของตนเอง มีเอกลักษณ์ ภูมิใจในกำเนิดถิ่นฐานบ้านเกิด รากเหง้าเผ่าพันธุ์ บรรพบุรุษ ภูมิใจ ในของกิน ของใช้พื้นบ้าน กินอยู่แบบไทยๆ เข้าถึงคุณค่ามากกว่ายึดติดรูปแบบ

- มีชีวิตที่เรียบง่าย พออยู่ พอกิน พอใช้ ไม่หน้าใหญ่ใจใหญ่ ไหลตามกระแส รู้จักกาลและเทศะ มีความสุขตามอัตภาพ ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป ไม่ติดแบรนดค์คิดแต่สร้างภาพ ไม่ไหลไปตามกระแส

2) ความมีเหตุผล ประกอบด้วย

- การมีหลักวิชา กินอยู่อย่างมีข้อมูลและมีคุณภาพ ตัดสินใจด้วยข้อมูลและความรู้ “รู้เขา รู้เรา” รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ไม่ทำตาม ๆ กัน รู้จักตัวเอง รู้ศักยภาพ รู้ปัญหา รู้โลกาภิวัตน์ แสวงหาความรู้ ศึกษาในระดับที่สูงขึ้นตามศักยภาพของตนเอง

- มีการวางแผน มีแผนชีวิต แผนครอบครัว แผนชุมชน แผนยุทธศาสตร์ แผนงานแผนองค์กร แผนงบประมาณครอบครัว รายรับ รายจ่าย หนี้สิน แผนการลงทุน แผนเศรษฐกิจพอเพียง

- การเป็นมืออาชีพ มีคุณภาพ มีความมั่นคงและยั่งยืน “อิทธิบาท 4” (ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา) รู้จริง รู้รอบ รู้ลึก ทำดีมีคุณภาพ ด้วยความสม่ำเสมอ

3) มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ประกอบด้วย

- การมีระบบชีวิตที่ดี ครอบครัวที่อบอุ่น มีความมั่นคงในชีวิต ลูกได้รับการเลี้ยงดูที่ดี มีการศึกษาที่ดี เติบโตเป็นคนดี

- การมีระบบเศรษฐกิจชุมชน ท้องถิ่นที่ดี ชุมชนเข้มแข็ง มีระบบเศรษฐกิจชุมชนสวัสดิการชุมชน เครือข่ายชุมชน เครือข่ายเศรษฐกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชน เกษตรผสมผสานสหกรณ์ SMEs เน้นการผลิตเพื่อการบริโภคในท้องถิ่น ก่อนจะพึ่งตลาดภายนอกหรือส่งออก

- มีระบบการจัดการองค์กรที่ดี องค์กร หน่วยงานรัฐ เอกชน รัฐวิสาหกิจ มีระบบการจัดการที่ดี มีผู้นำและผู้ตามที่ดี ผู้นำสร้างแรงบันดาลใจ ทำให้ทุกคนใจดีใจกว้าง ใจสู้ ใจถึง (เข้าใจ - เข้าถึง)

รงค์ ประพันธ์พงศ์ ได้ให้คำนิยามของเศรษฐกิจพอเพียงว่าประกอบด้วย 3 คุณลักษณะที่เป็นห่วงสอคล้องประสานกัน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งได้แก่

1) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ไม่น้อยเกินไป ไม่มากเกินไป และต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอดี

2) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมเพื่อผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นทั้งในอนาคตอันใกล้และไกล

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้นำเสนอถึงการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ดำเนินชีวิต (ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, 2550: 18-21) ดังนี้

1) ระดับบุคคลและครอบครัว เป็นการมุ่งเน้นให้บุคคลและครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ทั้งกายและใจ สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างเต็มความสามารถ ไม่ทำอะไรเกินความพอดี ดำรงชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมถึงเป็นที่พึ่งให้กับผู้อื่นได้

2) ระดับชุมชน มีการรวมกลุ่มกัน เพื่อทำประโยชน์ให้กับส่วนรวม ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ภายในชุมชนบนหลักของความรักความสามัคคี สร้างเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกันทั้งในชุมชนและนอกชุมชน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3) ระดับธุรกิจ โดยเริ่มจากความมุ่งมั่นในการดำเนินธุรกิจที่หวังผลประโยชน์หรือกำไรในระยะยาวมากกว่าระยะสั้น แสวงหาผลตอบแทนบนพื้นฐานของการแบ่งปัน มุ่งให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับผลประโยชน์ที่เหมาะสมและเป็นธรรม ทั้งลูกค้า ผู้ถือหุ้น คู่ค้า และพนักงาน

4) ระดับประเทศ บริหารจัดการประเทศ โดยเริ่มจากการวางรากฐานให้ประชาชนส่วนใหญ่อยู่อย่างพอมี พอกิน พอใช้ และสามารถพึ่งตนเองได้ มีความรู้และคุณธรรมในการดำรงชีวิต มีการรวมกลุ่มของชุมชนหลาย ๆ แห่ง เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สืบทอดภูมิปัญญา และร่วมกันพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง รู้รักสามัคคี เสริมสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกันระหว่างชุมชน ให้เกิดเป็นสังคมแห่งความพอเพียง

สรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางที่จะนำพาประเทศชาติและประชาชนไปสู่ความสามารถในการพึ่งพาตนเองในระดับต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นตอน โดยอาศัยความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ประกอบกับการมีความรู้และคุณธรรม มีความเพียรพยายาม มีสติปัญญา การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความรักความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจเพื่อสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง นำไปสู่การพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักปรัชญาที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับทุกเพศ ทุกวัย และทุกยุค ทุกสมัย

2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ

การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลและสาระสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พอสรุปได้ ดังนี้

2.1 ความหมายของความรู้ความเข้าใจ

ความรู้ ความเข้าใจ คือ สิ่งที่ตั้งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะความเข้าใจ หรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์ สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติองค์วิชาในแต่ละสาขา ตามที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) ได้ให้ความหมายไว้และ Bloom (อ้างถึงใน ศิพล รื่นใจชน, 2549: 10) ได้จำแนกความหมายของความรู้ ความเข้าใจไว้ ดังนี้

ความรู้ หมายถึง พฤติกรรมและสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเน้นการจำ ไม่ว่าจะเป็นการระลึกถึงหรือระลึกได้ เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากการเรียนรู้ โดยเริ่มต้นจากการรวบรวมสาระต่าง ๆ จนกระทั่งพัฒนาไปสู่ขั้นตอนที่มีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้น ซึ่งความรู้นี้อาจแยกออกเป็นความรู้เฉพาะสิ่ง และความรู้เรื่องสากล เป็นต้น

ความเข้าใจ หมายถึง ขั้นตอนที่สำคัญของการสื่อความหมายโดยอาศัยความสามารถทางสมองและทักษะทางความคิด ซึ่งอาจจะกระทำได้โดยการใช้ปากเปล่า ข้อเขียน ภาษา หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ โดยการทำความเข้าใจนั้นอาจไม่สมบูรณ์เสมอไป สำหรับพฤติกรรมความเข้าใจแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ คือ การแปลความ การตีความ และการสรุปอ้างอิง ซึ่งความรู้ตามพจนานุกรมทางการศึกษา ได้ให้ความหมาย ว่าเป็นข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์และรายละเอียดต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้รับและเก็บรวบรวมสะสมไว้ ซึ่งคล้ายกับความหมายตามพจนานุกรม The Lixicon Webster Dictionary ที่ได้ให้ความหมาย ของคำว่าความรู้ว่าเป็นความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ โครงสร้าง ที่เกิดจากการศึกษาหรือค้นหา หรือเป็นความรู้เกี่ยวกับสถานที่ สิ่งของ หรือบุคคล ที่ได้จากการสังเกต ประสบการณ์ หรือจากรายงาน การรับรู้ข้อเท็จจริงต้องชัดเจนและต้องอาศัยเวลา และใกล้เคียงกับความหมายที่ Bloom (อ้างถึงใน แสงจันทร์ โสภากาล, 2550: 15-16) ได้ให้ความหมายไว้ ความรู้เป็นเรื่องเกี่ยวกับการระลึกถึงเฉพาะเรื่อง ระลึกถึงวิธีการ กระบวนการหรือสภาพการณ์ต่าง ๆ โดยเน้นความจำ นอกจากนี้ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (อ้างถึงใน แสงจันทร์ โสภากาล, 2550: 14-15) ได้ให้ความหมายของความรู้ หมายถึง การรับรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง เหตุการณ์ และรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกิดจากการสังเกตของแต่ละบุคคล ซึ่งบุคคลได้จดจำหรือเก็บรวบรวมไว้ และสามารถแสดงออกมาในเชิงพฤติกรรมที่สังเกตหรือวัดได้

สำหรับประภาเพ็ญ สุวรรณ (อ้างถึงใน ศรีวรรณ จึงสวัสดิ์, 2548: 4) ได้ให้ความสำคัญต่อพฤติกรรมมนุษย์ในด้านที่เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ ในข้อเท็จจริงต่าง ๆ รวมทั้ง ศึกษาถึงการพัฒนาความสามารถ ทักษะทางสติปัญญา และการใช้วิจารณญาณของมนุษย์เพื่อประกอบการตัดสินใจ การศึกษา ประสบการณ์ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคม ความรู้พื้นฐานหรือภูมิหลัง

สรุปได้ว่า ความรู้และความเข้าใจ เป็นกระบวนการรับรู้เรื่องราวหรือข้อมูลเกี่ยวกับข้อเท็จจริง เหตุการณ์ และรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกิดจากการสังเกตของแต่ละบุคคลอย่างเป็นระบบ และสามารถลำดับขั้นตอนได้อย่างชัดเจน

2.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้

บุคคลแต่ละคนต่างมีความรู้ ความเข้าใจ ในสิ่งต่าง ๆ มากน้อยไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ในแต่ละสถานการณ์ ซึ่งปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อความรู้ ความเข้าใจที่สำคัญนั้น **Worthington & Grant** (อ้างถึงใน แสงจันทร์ โสภากาล, 2550: 15-16) ได้อธิบายเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ในการเรียน หรือระดับการเรียนของนักเรียนที่มีความสอดคล้องกัน พบว่า มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบ 2 ประการ คือ องค์ประกอบทางด้านสติปัญญาและองค์ประกอบด้านที่ไม่ใช่สติปัญญา องค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญา ได้แก่ องค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ครอบครัว และการจงใจ และ **สรรพวุฒิ พิพัฒพันธ์ พ.ต.ต.** (2538: 13) ได้สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นซึ่งมีความสัมพันธ์กับความรู้ไว้ 2 ปัจจัย ที่มีลักษณะคล้ายกัน ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย

1.1 ระดับการศึกษา การศึกษามีอิทธิพลต่อการแสดงออก เพราะจะทำให้บุคคลมีความรู้ และมีความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล

1.2 ความเชื่อ หมายถึง ความรู้สึกริเริ่มคิดของบุคคล ในการยอมรับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันออกไป

1.3 สถานภาพทางสังคม หมายถึง สิทธิและหน้าที่ที่พึงมีต่อผู้อื่น และสังคม

1.4 ประสบการณ์ เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และส่งผลต่อความคิดเห็น

2. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

2.1 ครอบครัว หมายถึง การสะสมความรู้โดยทางตรงหรือทางอ้อม จากระเบียบ วิธีปฏิบัติ กฎเกณฑ์ และค่านิยมต่าง ๆ ที่กลุ่มได้กำหนดไว้ เป็นระเบียบของความประพฤติ และความสัมพันธ์ของสมาชิกในสังคมนั้น

2.2 กลุ่มและสังคมที่เกี่ยวข้อง มีอิทธิพลต่อบุคคลเป็นอย่างมาก เพราะเมื่อบุคคลอยู่ในกลุ่มหรือสังคมใด ก็ต้องยอมรับ และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มและสังคมนั้น

2.3 สื่อมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ มีอิทธิพลอย่างมากต่อการเรียนรู้ และการเปลี่ยนแปลงในความคิดเห็นของบุคคล

สำหรับปัจจัยและแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ความรู้ ความเข้าใจ แต่ละบุคคลจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม ครอบครัว และการสนใจ

2.3 ระดับความรู้ ความเข้าใจ

ระดับความรู้ ความเข้าใจ ของแต่ละบุคคลจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และแนวทางในการลำดับความสำคัญ ซึ่ง Bloom (อ้างถึงใน แสงจันทร์ โสภากาล, 2550: 15-16) ได้แบ่งระดับความรู้ ความสามารถ ทางด้านสติปัญญา (Cognitive Domain) ออกเป็น 6 ระดับ ดังนี้

1. ความรู้ (Knowledge) เป็นขั้นแรกของพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความสามารถในการจดจำ อาจจะได้โดยการนึกได้ มองเห็น ได้ยิน หรือได้ฟัง ความรู้ในขั้นนี้ประกอบด้วย คำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง วิธีการแก้ปัญหา มาตรฐาน เป็นต้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ความรู้นี้เป็นเรื่องของการจดจำได้ หรือระลึกได้ โดยไม่จำเป็นต้องใช้ความคิดที่ซับซ้อน และไม่จำเป็นต้องใช้สมองมากนัก ดังนั้น การจำได้หรือระลึกได้ จึงเป็นกระบวนการที่สำคัญทางจิตวิทยาและเป็นขั้นตอนที่จะนำไปสู่พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเข้าใจ การนำความรู้ไปใช้ ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผล เป็นขั้นตอนที่ได้ความคิดและความสามารถด้านสมองเพิ่มมากขึ้น

2. ความเข้าใจ (Comprehensive) เป็นพฤติกรรมขั้นต่อมาจากความรู้ ขั้นตอนนี้จะต้องใช้ความสามารถทางสมอง และทักษะในขั้นสูงจนถึงระดับของ “การสื่อความหมาย” โดยอาจทำได้ทั้งที่เป็นการใช้ปากเปล่า ข้อเขียน ภาษา หรือการใช้สัญลักษณ์ และมักเกิดขึ้นหลังจากที่บุคคลได้รับทราบข่าวสารต่าง ๆ แล้ว โดยการอ่าน ฟัง เห็น หรือเขียน ความเข้าใจนี้อาจแสดงออกในรูปแบบของการใช้ทักษะหรือการแปลความหมายต่าง ๆ เช่น การบรรยายข่าวสาร โดยใช้คำพูดของตนเอง หรือการแปลความหมายจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่ง โดยคงความหมายเดิมไว้ หรืออาจเป็นการแสดงความคิด หรือใช้ข้อสรุป หรือการคาดคะเน

3. การนำความรู้ไปใช้ (Application) ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้นี้เป็นพฤติกรรมขั้นที่สาม ซึ่งจะต้องอาศัยความสามารถ หรือทักษะทางด้านความเข้าใจดังกล่าวมาแล้ว การนำความรู้ไปใช้นี้ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การแก้ปัญหานั้นเอง ซึ่งมีอยู่ 6 ขั้นตอน และเมื่อนำมาพิจารณา จะเห็นว่าความเข้าใจในหลักทฤษฎี วิธีการต่าง ๆ จะถูกนำมาใช้ในการแก้ปัญหานั้น

4. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการช่วยแยกภาพรวมออกเป็นส่วน ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น สามารถแบ่งเป็นชั้นย่อย ๆ ได้ 3 ชั้น ด้วยกัน คือ 1) ความสามารถในการแยกแยะองค์ประกอบของปัญหาออกเป็นส่วน ๆ 2) ความสามารถในการเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบ และ 3) ความสามารถในการมองเห็นหลักของการผสมผสานปัญหาที่มีองค์ประกอบย่อยมากมาย

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) คือ ความสามารถในการนำเอาส่วนประกอบย่อยหลาย ๆ ส่วนมารวมเข้าด้วยกันจนเป็นกรอบโครงสร้างที่แน่ชัด โดยทั่วไปแล้วการนำเอาประสบการณ์ในอดีตมาร่วมกันกับประสบการณ์ในปัจจุบัน และนำมาสร้างเป็นกรอบที่มีระเบียบแบบแผนเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ หรือความคิดริเริ่ม จึงต้องมีความเข้าใจในการนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์ที่มาประกอบ

6. การประเมินผล (Evaluation) เป็นความสามารถในการประเมินผลที่เกี่ยวข้องกับการให้ค่าต่อความรู้หรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ ซึ่งต้องใช้เกณฑ์หรือมาตรฐานเป็นส่วนประกอบในการประเมินผลมาตรฐานนี้ อาจจะอยู่ในทุกขั้นตอนของความสามารถหรือทักษะต่าง ๆ

ดังนั้น ความหมายของความรู้ ความเข้าใจที่กล่าวมาข้างต้นนั้น คือ กระบวนการในการเกิดความรู้ นำไปสู่ความเข้าใจ และนำไปใช้โดยผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ไปตามลำดับขั้นตอนอย่างชัดเจน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าความรู้เป็นขั้นตอนแรกในการที่สมองรับเอาข้อมูลเข้ามาเก็บไว้ในระบบความจำ จากนั้นจึงเป็นเรื่องราวของความเข้าใจในความหมายของข้อมูลจากความรู้ที่จำมานั้น จนถึงขั้นถ่ายทอดหรือสื่อความหมายออกมาให้ผู้อื่นรับรู้ต่อไปได้ จากนั้นจึงนำความรู้ที่ได้จากความเข้าใจด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผลไปใช้ต่อไป จึงไม่สามารถแยกอธิบายเรื่องความรู้และความเข้าใจได้

ก่อนที่จะรู้ระดับความรู้ ความเข้าใจของแต่ละบุคคลนั้น ต้องทำการวัดความรู้ก่อน ซึ่ง สมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคณะ (อ้างถึงใน แสงจันทร์ โสภากาล, 2550: 15-16) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการวัดความรู้ที่เป็นที่นิยมไว้ว่า วิธีการวัดความรู้ นั้น สามารถกระทำได้หลายวิธี ซึ่งวิธีที่นิยมกัน โดยทั่วไป คือ การวัดโดยใช้แบบทดสอบ และเป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ (Multiple Choice Tests) เป็นส่วนใหญ่ เพราะเป็นแบบทดสอบที่สามารถวัดได้รอบด้าน สามารถวัดผลของการเรียนรู้ได้หลายอย่าง ตั้งแต่กระบวนการทางสติปัญญา ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ตลอดจนถึงการจดจำเบื้องต้น

3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม

พฤติกรรมเป็นลักษณะหรือท่าทางต่าง ๆ ที่บุคคลแสดงออกมา โดยผู้อื่นอาจเห็นได้ง่าย เช่น การเดิน การวิ่ง การยิ้ม หรือผู้อื่นอาจเห็นได้ยากและต้องใช้เครื่องมือช่วย เช่น การเดินของหัวใจ ซึ่งพฤติกรรมทุกอย่างที่บุคคลแสดงออกมานั้น มีผลมาจากการเลือกปฏิกิริยาตอบสนองที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุดตามสถานการณ์นั้น ๆ พฤติกรรมหรือการกระทำใด ๆ มีพื้นฐานมาจากความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่คอยผลักดันให้เกิดพฤติกรรม โดยแต่ละคนจะมีพฤติกรรมแตกต่างกันออกไป เนื่องจากได้รับความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ไม่เท่ากัน มีการตีความข้อมูลที่รับมาไปคนละความหมายกันทำให้เกิดการเรียนรู้ และการสั่งสมประสบการณ์ในเรื่องความรู้ที่ไม่เท่ากัน

3.1 ความหมายของพฤติกรรม

อุทัย หิรัญโต (2526: 14) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมว่า หมายถึง กิริยาอาการหรือปฏิกิริยาที่แสดงออกหรือเกิดขึ้น เมื่อเผชิญกับสิ่งเร้า โดยอาจจะมาจากภายในร่างกายหรือภายนอก ร่างกายก็ได้ ปฏิกิริยาที่แสดงออกมานี้ มิได้เป็นพฤติกรรมทางกายเท่านั้น แต่รวมถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวกับจิตใจด้วย คำว่า Behavior ใช้แทนกันได้กับคำว่า Action นักจิตวิทยาถือว่าการเคลื่อนไหวของอินทรีย์ทุกชนิด ที่ปรากฏออกมาเป็นพฤติกรรมที่ต้องมี หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือพฤติกรรมจะเกิดขึ้นได้ต้องมีมูลเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง

กัญญา สุวรรณแสง (2538: 92) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมว่า คือ อาการ ท่าทาง บทบาท ลีลา การประพฤติ การปฏิบัติ หรือการกระทำที่แสดงออกให้ปรากฏด้วยประสาทสัมผัสทางใดทางหนึ่ง คือ โสตสัมผัส ชิวหาสัมผัส และทางผิวหนัง หรือ มิฉะนั้นก็สามารถวัดได้โดยเครื่องมือ

เฉลิมพล ต้นสกุล (2541: 2) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมว่า หมายถึง การแสดงออกในลักษณะต่าง ๆ ของสิ่งมีชีวิต ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้ ทั้งในมนุษย์และสัตว์ พืช จุลินทรีย์ ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เกิดขึ้นภายในร่างกาย หรือภายนอกในร่างกาย พฤติกรรมนี้ สามารถสังเกตได้โดยตรงหรือใช้เครื่องมือวัด หรืออาจสังเกตได้ในทางอ้อม เช่น การพูด การจำ การเคลื่อนไหว การทำงานของระบบต่าง ๆ ภายในร่างกาย การคิด ตลอดจนความรู้สึก และทัศนคติ

ลักขณา ศรีวัฒน์ (2544: 17) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมในมนุษย์ไว้ว่า คือ การกระทำหรือกิริยาที่แสดงออกมาทางร่างกาย กล้ามเนื้อ สมอง ในทางอารมณ์ ความคิด และความรู้สึก พฤติกรรมเป็นผลจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า เมื่อมีสิ่งใดมากระตุ้นจะทำให้มีการตอบสนองทันที

จากความหมายต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้รวบรวมเสนอมานั้น สามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรม คือ การกระทำหรือท่าทางต่าง ๆ ที่บุคคลแสดงออกมา โดยแสดงออกถึงความรู้สึก นึกคิด ความต้องการของจิตใจที่สนองตอบต่อสิ่งเร้า ซึ่งอาจสังเกตเห็นได้โดยตรงหรือทางอ้อม และพฤติกรรมบางลักษณะอาจสังเกตได้ด้วยการใช้เครื่องมือช่วยหรือโดยไม่ต้องใช้เครื่องมือช่วย

3.2 องค์ประกอบของพฤติกรรม

ครอนบาค (Cronbach, 1963: 68-70) ได้อธิบายว่า พฤติกรรมของบุคคลจะเกิดขึ้นจากองค์ประกอบ 7 ประการ ดังนี้

1. ความมุ่งหมาย (Goal) เป็นความต้องการหรือวัตถุประสงค์ที่ทำให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ คนเรามีพฤติกรรมเกิดขึ้นเนื่องจากต้องการตอบสนองความต้องการของตนเอง หรือต้องการทำตามวัตถุประสงค์ที่ตนได้ตั้งไว้ คนเรายังมีความต้องการหลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกัน และมักเลือกสนองตอบความต้องการที่รีบด่วนก่อนความต้องการอื่น ๆ

2. ความพร้อม (Readiness) ระดับวุฒิภาวะ หรือความสามารถที่จำเป็นในการประกอบพฤติกรรมเพื่อสนองตอบความต้องการนั้น คนเราจะมีความพร้อมในแต่ละด้านที่แตกต่างกัน ดังนั้น พฤติกรรมของทุกคนจึงไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน และไม่สามารถจะประกอบพฤติกรรมได้ทุกรูปแบบ

3. สถานการณ์ (Situation) คนเรายังจะประกอบพฤติกรรมที่ตนเองต้องการ เมื่อมีโอกาสหรือสถานการณ์นั้น ๆ เป็นสถานการณ์ที่เหมาะสมสำหรับการประกอบพฤติกรรม

4. การแปลความหมาย (Interpretation) แม้จะมีโอกาสในการประกอบพฤติกรรมแล้ว คนเราก็มักจะประเมินสถานการณ์ หรือคิดพิจารณา ก่อนที่จะทำพฤติกรรมนั้น ๆ ลงไป เพื่อให้พฤติกรรมที่ทำลงไปนั้นมีความเสี่ยงน้อยที่สุด และสามารถตอบสนองความต้องการของเขาได้มากที่สุด

5. การตอบสนอง (Respond) หลังจากได้แปลความหมาย หรือได้ประเมินสถานการณ์แล้ว พฤติกรรมก็จะถูกกระทำตามวิธีการที่ได้เลือกในขั้นตอนของการแปลความหมาย

6. ผลที่ได้รับ (Consequence) เมื่อประกอบพฤติกรรมไปแล้ว ผลที่ได้จากการกระทำนั้น ๆ อาจตรงกับความต้องการ หรืออาจจะไม่ตรงกับความต้องการที่ตนเองได้คาดหวังไว้ก็ได้

7. ปฏิกิริยาต่อความผิดหวัง (Reaction to Threat) เมื่อคนเราไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้ ก็จะประสบกับความผิดหวังสิ้นหวัง ซึ่งเมื่อเกิดความผิดหวังสิ้นหวังแล้ว คน ๆ นั้นก็อาจจะกลับไปแปลความหมายใหม่ เพื่อที่จะหาวิธีการที่จะสนองความต้องการของตนเองใหม่

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า พฤติกรรมมนุษย์ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่างด้วยกัน ได้แก่ ความเข้าใจ ความพร้อม เป้าหมาย สถานการณ์ การตอบสนอง การแปลความหมาย ผลลัพธ์ที่ตามมา และปฏิกิริยาต่อความผิดหวัง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาทั้งสิ้น ซึ่งนับว่าเป็นเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมของมนุษย์นั่นเอง

3.3 ประเภทของพฤติกรรม

สุภัททา ปิณฑะแพทย์ (2542: 2-5) ได้แบ่งประเภทของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในลักษณะต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. พิจารณาจากพฤติกรรมที่ปรากฏด้วยการสังเกต ได้แก่ พฤติกรรมภายนอก (Overt) คือ พฤติกรรมที่ปรากฏให้เห็นได้อย่างชัดเจน และพฤติกรรมภายใน (Covert) คือ พฤติกรรมที่ไม่ปรากฏให้สามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน

2. พิจารณาจากแหล่งที่เกิดพฤติกรรม พฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในร่างกายเมื่อบุคคลมีวุฒิภาวะ เป็นพฤติกรรมความพร้อมที่เกิดขึ้นโดยมีธรรมชาติเป็นตัวกำหนด เป็นไปตามเผ่าพันธุ์ และวงจรชีวิต เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยมีสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกระตุ้น เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเนื่องจากประสบการณ์ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น

3. พิจารณาจากภาวะทางจิตของบุคคล พฤติกรรมที่กระทำโดยรู้ตัว (Conscious) เป็นพฤติกรรมที่อยู่ในระดับจิตสำนึก และพฤติกรรมที่กระทำโดยไม่รู้ตัว (Unconscious) เป็นพฤติกรรมที่อยู่ในระดับจิตไร้สำนึก หรือจิตใต้สำนึก อาจเรียกอีกอย่างว่า พฤติกรรมที่ขาดสติสัมปชัญญะ

4. พิจารณาจากแหล่งพฤติกรรมการแสดงออกของอินทรีย์ กล่าวคือเป็นพฤติกรรมทางกายภาพ (Physiological Activities) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกโดยใช้อวัยวะของร่างกายอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การเคลื่อนไหวร่างกายด้วยแขนหรือขา การปรับเปลี่ยนอิริยาบถของร่างกาย การพยักหน้า การโคลงตัว การงอตัว เป็นต้น สำหรับพฤติกรรมทางจิตใจ (Psychological Activities) เป็นพฤติกรรมที่อยู่ในระดับความคิด ความเข้าใจ หรือเกิดอารมณ์ เป็นต้น

5. พิจารณาจากการทำงานของระบบประสาท เป็นพฤติกรรมที่สามารถควบคุมได้ (Voluntary) เป็นพฤติกรรมที่อยู่ในความควบคุม และการสั่งการด้วยสมอง จึงสามารถแสดงพฤติกรรมได้ตามที่ต้องการ และพฤติกรรมที่ควบคุมไม่ได้ (Involuntary) เป็นพฤติกรรมการทำงานของระบบร่างกายที่เป็นไปโดยอัตโนมัติ เช่น สัญชาตญาณ และการทำงานของระบบอวัยวะภายใน เป็นต้น

จากแนวคิดข้างต้นชี้ให้เห็นว่า พฤติกรรมของมนุษย์แบ่งออกได้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ พฤติกรรมที่เกิดจากภาวะทางกาย และพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากสภาวะทางจิตใจ ซึ่งมีทั้งประเภทที่ รู้ตัวและไม่รู้ตัว แบ่งออกเป็นที่ควบคุมได้ และแบบที่ไม่สามารถควบคุมได้

3.4 การเกิดพฤติกรรม

นักจิตวิทยาเชื่อว่า พฤติกรรมนั้นเป็นผลที่เกิดจากการทำปฏิกริยาของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งพฤติกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ส่วนใหญ่มักจะเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการกระตุ้นที่เรียกว่า “พฤติกรรมที่ถูกจูงใจ” โดยลำดับชั้นของพฤติกรรม มีดังนี้ (ประสาท อิศรปริษา, 2538: 13)

1. เมื่อมีสิ่งเร้าเกิดขึ้น จะทำให้เกิดความต้องการ
2. เมื่อเกิดความต้องการ ก็จะพยายามแสวงหาทางที่จะตอบสนองความต้องการ
3. เมื่อได้รับการตอบสนองหรือไม่ได้รับการตอบสนอง ก็จะแสดงอาการออกมา คือ พอใจ หรือไม่พอใจ ถ้าหากพอใจ ความต้องการก็จะลดลง หากไม่ได้รับการตอบสนองหรือไม่พอใจก็จะเกิดความต้องการนั้นอยู่

3.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรม

สิ่งที่มีอิทธิพลโดยทั่ว ๆ ไปของมนุษย์ คือการแสดงออกถึงการกระทำของมนุษย์ซึ่งไม่ได้เกิดขึ้นเอง แต่เกิดจากมีสิ่งกระตุ้นให้เกิดการกระทำหรือที่เรียกว่าพฤติกรรมนั้นขึ้นมา สิ่งทีกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมมีหลายประการ โดยจะต้องมีการศึกษาเพื่อให้ทราบและเข้าใจสาเหตุ หรือเพื่อทำนายและควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ให้ชัดเจนขึ้น จึงจำเป็นต้องเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ว่า ก่อให้เกิดพฤติกรรมเหล่านั้นได้อย่างไร และปัจจัยดังกล่าว มีอิทธิพลต่อการเกิดพฤติกรรมอย่างไร ซึ่งสามารถนำความรู้ที่ได้มาอธิบายสาเหตุเพื่อนำไปสู่การปรับพฤติกรรมมนุษย์ได้ ด้วยคำถามต่าง ๆ ดังกล่าวจึงนำไปสู่การศึกษาถึงปัจจัยสำคัญ ๆ ที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมมนุษย์ (สุชา จันทรเฒ, 2529: 248-250) ได้แก่

1. ความเชื่อ คือการที่บุคคลยอมรับข้อเท็จจริงต่าง ๆ ซึ่งความคิดของเขาอาจจะถูกต้องหรือไม่ถูกต้องก็ได้ คนเรามีความเชื่อที่แตกต่างกันออกไป บางคนเชื่อว่า ทำดียอมได้ดี บางคนเชื่อเรื่องโชคลาง บางคนเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ เป็นต้น ความเชื่อเหล่านี้เป็นสิ่งที่หักห้ามได้ยาก และมีอิทธิพลต่อบุคคลมาก บุคคลใดมีความเชื่ออย่างใดก็จะมีพฤติกรรมเป็นไปตามความเชื่อของเหล่านั้น

2. ค่านิยม เป็นเครื่องชี้แนวทางการปฏิบัติอย่างกว้าง ๆ แก่บุคคล ว่าอะไรที่เป็นจุดมุ่งหมายแห่งชีวิต สิ่งใดที่ควรประพฤติปฏิบัติหรือไม่ควรประพฤติปฏิบัติ ค่านิยมอาจได้มาจากการอ่านคำบอกเล่า หรือคิดขึ้นมาเองก็ได้ ค่านิยมของแต่ละคนจะไม่เหมือนกัน แต่โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว ค่านิยมของมนุษย์ส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะชาติใด ๆ มักจะคล้ายคลึงกัน เช่น ความรัก ชื่อเสียง เงินทอง สุขภาพ ความรู้ เป็นต้น

3. บุคลิกภาพ เป็นคุณลักษณะของแต่ละบุคคลซึ่งมีหลายรูปแบบ เช่น แบบเผด็จการ เป็นคนที่ชอบบังคับ ชอบใช้อำนาจ ไม่เชื่อใครง่าย ๆ และมีอคติ แบบประชาธิปไตยเป็นคนที่เชื่อในเรื่องสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค แบบที่ชอบทำอะไรด้วยตนเอง และอื่น ๆ เป็นต้น

4. สิ่งที่มากระตุ้นพฤติกรรม สิ่งที่มากระตุ้นพฤติกรรมนี้จะเป็นอะไรก็ได้ เช่น ความสวย ความหิว อาหาร หนังสือ คำชม เป็นต้น สิ่งที่มากระตุ้นพฤติกรรมนี้ จะมีเข้มข้นแตกต่างกันออกไป และสิ่งที่มากระตุ้นพฤติกรรมอย่างหนึ่งก็อาจมีพลังที่จะกระตุ้นพฤติกรรมของแต่ละบุคคลไม่เท่ากัน

5. ทักษะ ทักษะโดยทั่ว ๆ ไป หมายถึง ความรู้สึกรู้ทำหรือท่าทีของบุคคลที่มีต่อบุคคล วัตถุ สิ่งของ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ความรู้สึกรู้ทำที่นี้จะเป็นทำนองที่พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ ชอบหรือไม่ชอบ ทักษะจึงมีความสำคัญต่อการตอบสนองทางสังคมของบุคคล ที่มีพฤติกรรมอย่างไร หรือทำสิ่งใดลงไป ทักษะจะเป็นเครื่องกำหนดให้มีพฤติกรรมเป็นเช่นนั้น

6. สถานการณ์ หมายถึง สภาพแวดล้อมหรือสภาวะที่บุคคลกำลังจะมีพฤติกรรม ตัวอย่างเช่น อากาศในเมืองไทยร้อนอบอ้าว ถ้าเราอยู่ในบ้าน เราก็จะถอดหรือนุ่งกางเกงขาสั้นตัวเดียว แต่ถ้าเรากำลังสอนหนังสือหรือเดินกลางถนนถึงจะร้อนแค่ไหน เราก็ไม่สามารถทำได้ เพราะฉะนั้น สถานการณ์นี้ จึงเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมที่สำคัญมาก แต่สถานการณ์เปิดช่องให้แล้ว พฤติกรรมของคนก็จะแตกต่างกันไปตามลักษณะนิสัยของเขาที่แสดงออกมา

3.6 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม

นักพฤติกรรมศาสตร์ ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมไว้ 3 กลุ่มใหญ่ ๆ (จิระศักดิ์ เจริญพันธ์ และเฉลิมพล ต้นสกุล, 2549: 5) ดังนี้

แนวคิดที่ 1 เชื่อว่าสาเหตุของพฤติกรรมเกิดจากการตัดสินใจของตนเอง (ปัจจัยภายในตัวบุคคล) รากฐานของแนวคิดนี้ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า “สาเหตุของการเกิดพฤติกรรมหรือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนั้น มาจากองค์ประกอบภายในตัวบุคคลอันได้แก่ ความรู้ เจตคติ ความเชื่อ ค่านิยม แรงจูงใจ และความตั้งใจ เป็นต้น” ดังนั้น นักพฤติกรรมศาสตร์ที่สนใจแนวคิดนี้ จึงมุ่งศึกษาและสร้างทฤษฎีเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีเกี่ยวกับเจตคติ และการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ทฤษฎีแรงจูงใจ เป็นต้น

แนวคิดที่ 2 เชื่อว่าสาเหตุของพฤติกรรมเกิดจากปัจจัยภายนอกตัวบุคคล รากฐานของแนวคิดนี้ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า “สาเหตุของการเกิดพฤติกรรมเกิดจากปัจจัยภายนอกตัวบุคคล” ดังนั้น นักพฤติกรรมศาสตร์กลุ่มนี้ จึงสนใจศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ทางด้านสิ่งแวดล้อม ระบบสังคม การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา ศาสนา องค์กรประกอบด้านประชากร ลักษณะทางภูมิศาสตร์และวัฒนธรรม เป็นต้น

แนวคิดที่ 3 เชื่อว่าสาเหตุของพฤติกรรมมาจากปัจจัยหลาย ๆ ปัจจัย รากฐานของแนวคิดนี้ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า “สาเหตุของการเกิดพฤติกรรมมาจากปัจจัยหลาย ๆ ปัจจัยด้วยกัน ทั้งปัจจัยภายในตัวบุคคล และปัจจัยภายนอกตัวบุคคล”

จะเห็นได้ว่าทั้ง 3 แนวคิดดังกล่าวข้างต้นนั้น ได้พัฒนามาจากหลักการวิเคราะห์การเกิดของพฤติกรรมที่ว่า “การแสดงออกของพฤติกรรมหนึ่ง ๆ อาจมาจากหลายสาเหตุก็ได้” ดังนั้น ในการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมนั้น ต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ความชำนาญจากในหลากหลายวิชาชีพ เพื่อร่วมกันดำเนินการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมนั่นเอง

3.7 วิธีการศึกษาพฤติกรรม

วิธีการศึกษาพฤติกรรมที่สำคัญสามารถกระทำได้มี 4 วิธีตามลักษณะของพฤติกรรมที่ศึกษา (ประสิทธิ์ ทองอุ่นและคนอื่น ๆ, 2542: 7-9) ดังนี้

1. จิตวิทยาที่มีความเป็นวิทยาศาสตร์สูงมาก มุ่งศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลและผลระหว่างเหตุการณ์ (Event) สองเหตุการณ์ เหตุการณ์ที่เป็นเหตุเรียกว่า ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ส่วนเหตุการณ์ที่เป็นผลเรียกว่า ตัวแปรตาม (Dependent Variable) การปฏิบัติต่อตัวทดลองหรือตัวแปรอิสระเรียกว่า การจัดการกระทำ (Treatment) การทดลองครั้งหนึ่ง ๆ จะต้องมีตัวแปรตั้งแต่สองตัวแปรขึ้นไป แต่การทดลองนี้ มีข้อจำกัดอยู่มาก เพราะการควบคุมตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งนั้น อาจจะมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เข้ามาแทรกแซงจนเกิดความสับสนได้ ในการทดลองส่วนใหญ่มักมีการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลอง คือ กลุ่มที่ผู้ทดลองจัดการกระทำกับตัวแปรกลุ่มควบคุม คือ กลุ่มที่ผู้ทดลองมิได้จัดการกระทำกับตัวแปร

2. สัมภาษณ์ (Survey Method) เป็นวิธีการวิจัยโดยการรวบรวมข้อมูลอย่างมี ระเบียบจากประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีสัมภาษณ์หรือใช้แบบสอบถาม การควบคุมกระทำได้โดยการแบ่งประเภทของผู้ตอบและประเภทของคำถาม การสำรวจเป็นวิธีการที่นิยมใช้กันมาก เพราะกระทำได้ค่อนข้างสะดวกและรวดเร็วกว่าวิธีทดลอง และสามารถครอบคลุมผู้ตอบได้เป็นจำนวนมาก ตัวอย่างการสำรวจ เช่น การศึกษาวิจัยเรื่องเกี่ยวกับประชากร การศึกษาทัศนคติ ค่านิยม ความคิดเห็นทางการเมือง การสำรวจทางการศึกษา เป็นต้น

3. คลินิก (Clinical Method) เป็นการศึกษาพฤติกรรมแบบลึก (In-depth study) รายใดรายหนึ่งโดยใช้เครื่องมือ (Instrument) หลาย ๆ อย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลในหลาย ๆ ด้านและใช้เวลานาน ทำให้ทราบสาเหตุพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ ตลอดจนได้ความรู้ใหม่ ๆ ที่จะนำไปใช้กับกรณีอื่น ๆ ได้ ทำนองเดียวกับการที่แพทย์รักษาคนไข้รายใดรายหนึ่งนั่นเอง การศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี (Case Study) ก็คือ วิธีการทางคลินิกวิธีหนึ่ง

4. สังเกตอย่างมีระบบ (Systematic Observation) พฤติกรรมจำนวนมากจำเป็นต้องศึกษาในสถานการณ์ปกติที่พฤติกรรมเหล่านั้นเกิดขึ้น โดยการเฝ้าสังเกตและบันทึกพฤติกรรมกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเรียกว่า การสังเกตอย่างมีระบบ วิธีการนี้ต้องนิยามพฤติกรรมที่จะสังเกตได้ชัดเจนและวัดได้ เรียกว่า นิยามปฏิบัติการ (Operational definition) รวมทั้งจะต้องทำการสังเกต โดยห้ามมิให้กลุ่มตัวอย่างรู้ตัวด้วย

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ได้มีผู้สนใจนำแนวคิด ทฤษฎีนี้ไปทำวิจัยในหลากหลายแง่หลากหลายมุม ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอ ดังต่อไปนี้

ทศมนพร พุทธจันทร์ (2547) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา : จังหวัดราชบุรี พบว่าข้าราชการจังหวัดราชบุรีมีความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการรับรู้เนื้อหาสาระ โดยภาพรวมของการรับรู้อยู่ในระดับค่อนข้างมาก คือทราบเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียง รับรู้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง และด้านการนำมาใช้ประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และด้านการนำไปประยุกต์ใช้ นอกจากนี้พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก นอกจากนี้พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของข้าราชการจังหวัดราชบุรีในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือ ปัจจัยด้านอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของข้าราชการจังหวัดราชบุรีในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือ ปัจจัยด้านเพศ การดำรงตำแหน่ง อายุการรับราชการ และการได้รับข้อมูลข่าวสาร

นพพร เมธอนันต์กุล (2549) ได้ศึกษาเรื่อง “การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต: กรณีศึกษาเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการนำแนวทางปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตในระดับมาก คือ การนำมาใช้ประโยชน์ของชุมชน ส่วนด้านที่มีการนำแนวทางปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนิน

ชีวิตในระดับน้อย คือ การรับรู้ในเนื้อหาสาระ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ และการนำมาใช้ประโยชน์ของตนเอง ปัจจัยที่มีผลต่อการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของเกษตรกรลูกค้ำ ธ.ก.ส. ได้แก่ พื้นที่พักอาศัย อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจ การออมเงิน และการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของเกษตรกรลูกค้ำ ธ.ก.ส. ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส และหนี้สิน

อัจฉรา ราชแก้ว (2550) ได้ศึกษาเรื่อง “การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง จังหวัดปทุมธานี” พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตของพนักงานขับรถโดยสารประจำทางจากการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตของพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพ ประสบการณ์การทำงาน และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

วิไลพร วรจิตตานนท์ (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่องความรู้ความเข้าใจ และพฤติกรรมในการปฏิบัติตนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจ และระดับพฤติกรรมในการปฏิบัติตนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจกับพฤติกรรมในการปฏิบัติตนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 – ปีที่ 4 ทุกสาขาวิชา ในคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวนทั้งสิ้น 294 คน จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ยร้อยละ และค่าสหสัมพันธ์ Pearson Product Moment พบว่า 1) นักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ทุกสาขาวิชา โดยรวมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับปานกลาง มีพฤติกรรมในการปฏิบัติตนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับพอใช้ 2) ความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการปฏิบัติตนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

วิสูตร สุวีระกุล (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ศึกษาลักษณะการบริหารงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติงานของบริษัท เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการบริหารงาน เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติงานของบริษัท และศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการบริหารงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ที่ปฏิบัติงานอยู่ที่สำนักงานใหญ่ ตั้งแต่ระดับปฏิบัติการจนถึงระดับบริหาร จำนวน 420 คน ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 222 คน ใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะการบริหารงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบริษัท มีค่าในระดับมากทุกด้าน เนื่องจากบริษัทมีความเกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์มาอย่างยาวนาน ปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติงานของบริษัทมีปัญหายอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน อาจเป็นเพราะผลโดยตรงมาจากความมีชื่อเสียง ยึดหลักธรรมาภิบาลในการดำเนินธุรกิจให้ความสำคัญกับทรัพยากรบุคคล การเปรียบเทียบคุณสมบัติส่วนบุคคลของพนักงานต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการบริหารงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามอายุ พบว่า พนักงานมีความคิดเห็นแตกต่างกัน จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน พบว่า ในด้านความมีเหตุผลและด้านคุณธรรม พนักงานมีความคิดเห็นแตกต่างกัน จำแนกตามเพศ พบว่า ในด้านการเงินและงบประมาณ มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกัน ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการบริหารงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับปัญหาหรืออุปสรรคในการปฏิบัติงานของพนักงาน พบว่ามีความสัมพันธ์กันเมื่อนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ได้อย่างกลมกลืน พนักงานไม่รู้สึกละเลย ไม่ก่อให้เกิดปัญหาในองค์กร ไม่ขัดแย้งกับหลักบริหารสมัยใหม่แต่อย่างใดและที่สำคัญสามารถนำมาปรับใช้ได้ ในองค์กรที่แสวงหากำไรได้

เอ็งทิพย์ เกตุกราย (2551) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชนตำบลคลองพระอุดม อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ซึ่งผลการวิจัย พบว่า การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชนตำบลคลองพระอุดม อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 3 องค์ประกอบ คือ การมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ความพอประมาณ และความมีเหตุผล ส่วนการประยุกต์ใช้เงื่อนไขของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า เงื่อนไขคุณธรรม อยู่ในระดับมาก และเงื่อนไขความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง และการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชน ตำบลคลองพระอุดม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา อายุ อาชีพ แหล่งความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง และระดับความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

นันทิลา คำเอือน (2553) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ศึกษาการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนของพนักงานครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า 1. การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเรียนการสอนของพนักงานครู สังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคมจังหวัดชลบุรี โดยรวมมีการประยุกต์ใช้อยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ และด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาแต่ละด้านสรุปผลได้ดังนี้ 1.1 ด้านการบริหารจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงจากค่าเฉลี่ยน้อยไปมากพิจารณาจาก 3 อันดับแรก ได้แก่ มีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาการทำกิจกรรมตามรูปแบบการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่นักเรียน มีส่วนร่วมในการสร้างความสามัคคีในโรงเรียน มีส่วนร่วม ในการสร้างความเข้มแข็งในโรงเรียน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายของโรงเรียน 1.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาจาก 3 อันดับแรก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ สอนให้นักเรียนรู้จักการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต ครูและนักเรียนร่วมกันปฏิบัติในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนร่วมสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น 1.3 ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาจาก 3 อันดับแรก ได้แก่ มีการให้ความรู้แก่นักเรียนในการใช้แหล่งเรียนรู้ต่างกายตามวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างเหมาะสม ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อการกระทำใด ๆ ที่จะส่งผลต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 1.4 ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาจาก 3 อันดับแรก ได้แก่ มีส่วนร่วมสร้างความภูมิใจในวัฒนธรรมของชาติให้เกิดขึ้นโรงเรียน สอนให้นักเรียนแสวงหาความรู้เรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นประจำ มีส่วนร่วมในการจัด

กิจกรรมรณรงค์รักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเป็นประจำ 2. การเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนจำแนกตามเพศ โดยรวมและทุกรายด้านพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3. การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนจำแนกตามอายุของครู โดยรวมและรายด้าน ด้วยการทดสอบความแปรปรวนทางเดียวพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่าง 4. การเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนจำแนกตาม สถานภาพ พบว่า โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่แตกต่างกันคือ ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ ด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน 5. การเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนจำแนกตาม ระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้านพบว่า พนักงานครูมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการบริหารจัดการ

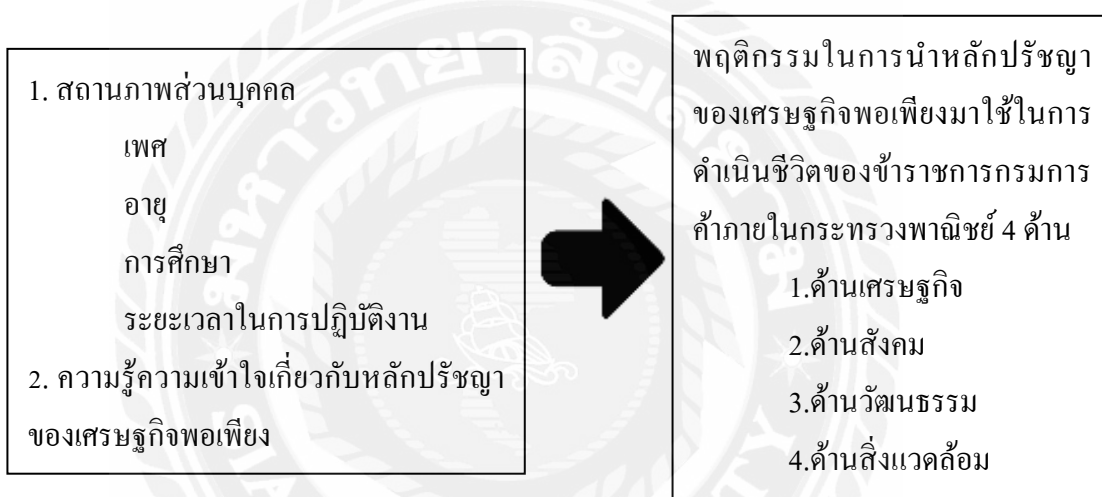
สมศักดิ์ ตรงงาม (2553) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ทักษะและความคิดในด้านการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีนั้น อยู่ในระดับมาก สำหรับปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ และเวลาที่อยู่ในพื้นที่แตกต่างกัน มีผลต่อการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้ ความเข้าใจ พฤติกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ โดยได้นำองค์ความรู้มากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง ความรู้และพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังในกระทรวงพาณิชย์ ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาความรู้และพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ รวมถึงข้อคิดเห็นและแนวทางการประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยซึ่งสามารถจำแนกรายละเอียดได้ ดังนี้

1. ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นข้าราชการของกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ จำนวน 466 คน

1.2 วิธีการสุ่มขนาดกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยการคำนวณจากสูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ทราบจำนวนประชากร (Finite Population) ตามสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 : 125) ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.95 โดยใช้สูตร ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n คือ จำนวนหรือขนาดของตัวอย่าง

N คือ จำนวนของประชากรทั้งหมด

e คือ ค่าความคาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ($e = 0.05$)

แทนค่าในสูตร

$$n = \frac{466}{1 + 466(0.05)^2}$$

$$n = \frac{466}{1 + 1.165}$$

$$n = 215.24 \text{ หรือ } 215 \text{ คน}$$

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่า ควรเตรียมตัวอย่างสำรองไว้อีกจำนวนร้อยละ 10 ของจำนวนขนาดตัวอย่าง ซึ่งจะเท่ากับ $10\% \times 215 = 21.5$ หรือ 22 คน รวมประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 215 คน หากไม่ครบจะเพิ่มอีก 22 คนมาแทน

1.3 การเลือกประชากรตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้วิธีการเลือกประชากรตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) คือ แจกแบบสอบถามให้กับข้าราชการของกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดของประชากรตัวอย่างตามกลุ่มเพศ อายุ การศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงาน โดยให้มีจำนวนใกล้เคียงกัน ทั้งนี้ ในการวิจัยครั้งนี้มีการนำข้อมูลคุณลักษณะของประชากรไปทำการตั้งสมมติฐานและทดสอบสมมติฐาน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 215 ฉบับ โดยแบบสอบถามได้จัดสร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิด โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

2.1 การสร้างแบบสอบถาม

การสร้างแบบสอบถาม มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1 ศึกษา ทฤษฎีและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดคำถามในแบบสอบถามฉบับร่าง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้

2 สร้างแบบสอบถามให้มีเนื้อหาสาระครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยและตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.2 ลักษณะและรายละเอียดของแบบสอบถาม

แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ การศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เป็นแบบสอบถามในลักษณะปลายปิดให้เลือกตอบตามรายการ (Check List)

ส่วนที่ 2 แบบสอบวัดความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถนำมาใช้เพื่อการดำเนินชีวิตซึ่งผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมและได้สร้างแบบสอบถามขึ้นเอง โดยลักษณะของแบบสอบวัดความรู้เป็นแบบถูก ผิด จำนวน 15 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนนถ้าตอบถูกได้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดได้ 0 คะแนน แล้วรวมคะแนน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับความรู้สูง = ค่าคะแนนตั้งแต่ 12 คะแนนขึ้นไป

ระดับความรู้ปานกลาง = ค่าคะแนนระหว่าง 9 – 11 คะแนน

ระดับความรู้ต่ำ = ค่าคะแนนต่ำกว่า 9 คะแนน

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด มาตรฐานประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ

ระดับ 5 หมายถึงมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึงมาก

ระดับ 3 หมายถึงปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึงน้อย

ระดับ 1 หมายถึงน้อยที่สุด

ข้อคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) เพื่อถามประเด็นเกี่ยวกับพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการค้ำภายใน กระทรวงพาณิชย์ มีช่วงการวัดแบ่งเป็น 5 ช่วง และนำคะแนนเฉลี่ยมาแปลความหมาย โดยกำหนดเกณฑ์ประมาณค่า ดังนี้ (Best & Kahn , 1998 : 247)

ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับพฤติกรรม
4.50 – 5.00	มากที่สุด
3.50 – 4.49	มาก
2.50 – 3.49	ปานกลาง
1.50 – 2.49	น้อย
1.00 – 1.49	น้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอปัญหา/อุปสรรค ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความรู้และพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี

2.3 การทดสอบแบบสอบถาม

เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้วก่อนนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และหาค่าความน่าเชื่อถือได้ (Reliability) ดังนี้

1 การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity)

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอคณะอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ว่า แบบสอบถามที่สร้างขึ้นนั้นตรงกับเนื้อหาสาระที่ต้องการวัดหรือไม่ รวมทั้งตรวจสอบด้านภาษาที่ใช้ การวางรูปแบบข้อความต่าง ๆ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2 การทดสอบเพื่อหาค่าความน่าเชื่อถือได้ (Reliability)

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบหาค่าความน่าเชื่อถือได้ โดยนำแบบสอบถามดังกล่าวไปสอบถามกับกลุ่มประชากรในกรมการค้ำภายใน กระทรวงพาณิชย์ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 30 คน และนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์หาค่าความน่าเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถาม ด้านวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970) ซึ่งมีสูตรในการคำนวณ ซึ่งใช้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ต่อไปนี้

- ค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.59 ลงไป หมายถึง ค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับต่ำ
 - ค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.60-0.77 หมายถึง ค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับปานกลาง
 - ค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.78 ขึ้นไป หมายถึง ค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง
- โดยใช้สูตร

$$\alpha = \frac{n}{(n-1)} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

- เมื่อ α = ค่าสัมประสิทธิ์ที่ความสอดคล้องภายใน
 n = จำนวนข้อคำถามในแบบสอบถาม
 $\sum S_i^2$ = ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
 S_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.83 ซึ่งเป็นค่าที่อยู่ในระดับสูง จึงนำเอาแบบสอบถามนี้ไปใช้ในการวิจัยต่อไป

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีแหล่งข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary Data) โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามที่แจกให้แก่ประชากรตัวอย่าง โดยดำเนินการแจกและรวบรวมแบบสอบถามด้วยตัวผู้วิจัยเอง ซึ่งมีข้อดี คือ ได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามทุกฉบับสามารถอธิบายและเก็บแบบสอบถามคืนได้อย่างรวดเร็ว ตลอดจนแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการตอบแบบสอบถามได้ แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สถิติสำเร็จรูป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้ มาตรวจสอบความถูกต้องและความเรียบร้อย จากนั้นนำมาจัดระเบียบข้อมูลเพื่อเตรียมการสำหรับการวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

1. ลงรหัสในแบบสอบถาม
2. จัดทำคู่มือลงรหัส เพื่ออธิบายตัวแปรตามรหัสที่กำหนดไว้
3. แปลงข้อมูลที่ได้ในแบบสอบถามเป็นรหัส (Code) แล้วบันทึกลงในตารางลงรหัส
4. นำข้อมูลจากการลงรหัสใน Coding Form ไปบันทึกในแผ่น CD
5. กำหนดคำสั่งการใช้ค่าทางสถิติ โดยนำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ แล้วนำมาวิเคราะห์ค่าทางสถิติ โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และระยะเวลาการปฏิบัติงาน โดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ใช้พรรณนาลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

5.2 การวิเคราะห์ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยแบบทดสอบถูก-ผิด โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

5.3 การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ เป็นการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ โดยจำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และระดับความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและทดสอบความแตกต่างในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตโดยใช้ค่า T-test และ F-test และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA)

5.5 การวิเคราะห์ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ โดยใช้วิธีการสรุปวิเคราะห์ข้อมูล (Content Analysis)

4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยวิธีต่าง ๆ ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สูตร

$$P = \frac{F \times 100}{N}$$

เมื่อ	P	แทน	ค่าร้อยละหรือเปอร์เซ็นต์
	F	แทน	ความถี่ของข้อมูล
	N	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean หรือ \bar{X}) ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของข้อมูลทั้งหมด
	N	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

1.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ S.D.) ใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

2.1 การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของข้อมูล 2 กลุ่ม โดยใช้สถิติ T-test (T-test for Independent Sample) ใช้สูตร

$$T = \frac{X_1 - X_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}}}$$

เมื่อ	T	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
	X_1	แทน	ค่าเฉลี่ยกลุ่มที่ 1
	X_2	แทน	ค่าเฉลี่ยกลุ่มที่ 2
	S_1^2	แทน	ค่าความแปรปรวนกลุ่มที่ 1
	S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนกลุ่มที่ 2
	N_1	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	N_2	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

2.2 การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของข้อมูลที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้สถิติ F-test โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ใช้สูตร

$$F = \frac{MS_B}{MS_W}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
	MS_B	แทน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_W	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การศึกษาวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง “ความรู้และพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์” โดยแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 215 ชุด เก็บได้ 215 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 3 พฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์

ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ โดยจำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 5 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์

1. สถานภาพส่วนบุคคลของข้าราชการกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

ในการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของประชากรตัวอย่าง โดยจำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) มีผลการวิเคราะห์ดังรายละเอียดตารางที่ 1 ถึงตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคล จำแนกตามเพศ

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	77	35.81
หญิง	138	64.19
รวม	215	100.00

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า สถานภาพส่วนบุคคลร้อยละ 64.19 และร้อยละ 35.81 เป็นเพศหญิงและเพศชาย ตามลำดับ

ตารางที่ 2 สถานภาพส่วนบุคคล จำแนกตามกลุ่มอายุ

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 30 ปี	51	23.72
30-39 ปี	81	37.67
40-49 ปี	43	20.00
มากกว่า 50 ปีขึ้นไป	40	18.60
รวม	215	100.00

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ข้อมูลทั่วไปของสถานภาพส่วนบุคคล จำแนกตามอายุ พบว่า ข้าราชการกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 30-39 ปี จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 37.67 รองลงมาคืออายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 23.72 อายุระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 18.60

ตารางที่ 3 สถานภาพส่วนบุคคล จำแนกตามระดับการศึกษา

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	14	6.51
ปริญญาตรี	150	69.77
สูงกว่าปริญญาตรี	51	23.72
รวม	215	100.00

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ข้อมูลทั่วไปของสถานภาพส่วนบุคคลของข้าราชการกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 69.77

ตารางที่ 4 สถานภาพส่วนบุคคล จำแนกตามระยะเวลาการปฏิบัติงาน

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10 ปี	101	46.98
10-20 ปี	67	31.16
มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	47	21.86
รวม	215	100.00

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า สถานภาพส่วนบุคคล จำแนกตามระยะเวลาการปฏิบัติงาน พบว่า ส่วนใหญ่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปี จำนวนร้อยละ 46.98 รองลงมาร้อยละ 31.16 และร้อยละ 21.86 มีระยะเวลาปฏิบัติงาน 10-20 ปี และ 20 ปีขึ้นไป ตามลำดับ

2. ความรู้ความเข้าใจของข้าราชการกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยนำคะแนนมาแบ่งตามเกณฑ์ระดับความรู้ความเข้าใจ 3 ระดับ คือ

ระดับความรู้สูง = ค่าคะแนนตั้งแต่ 12 คะแนนขึ้นไป

ระดับความรู้ปานกลาง = ค่าคะแนนระหว่าง 9 – 11 คะแนน

ระดับความรู้ต่ำ = ค่าคะแนนต่ำกว่า 9 คะแนน

ตารางที่ 5 ระดับความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของข้าราชการกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

ระดับความรู้	คะแนน	จำนวน	ร้อยละ
ระดับความรู้สูง	12 คะแนนขึ้นไป	26	12.09
ระดับความรู้ปานกลาง	9 – 11 คะแนน	129	60.00
ระดับความรู้ต่ำ	9 คะแนน	60	27.91
รวม		215	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่า ข้าราชการกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับความรู้ ปานกลาง จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมามีความรู้ความเข้าใจ ระดับความรู้ต่ำ จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 27.91 และมีความรู้ความเข้าใจ ระดับความรู้สูง จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 12.09 ตามลำดับ

3. พฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ รายละเอียดตามตารางที่ 6 ถึงตารางที่ 10 ดังนี้

ตารางที่ 6 พฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ด้านเศรษฐกิจ

ข้อที่	ประเภทพฤติกรรม	ค่าสถิติ		ระดับพฤติกรรม	ลำดับ
		\bar{X}	S.D.		
1.	การเลือกซื้อสินค้าตามความจำเป็นในชีวิตประจำวันมากกว่าสินค้าตามโปรโมชั่น	3.93	0.805	มาก	3
2.	การได้มีการวางแผนการใช้จ่ายด้านอุปโภคบริโภคและอื่น ๆ อย่างรอบคอบเพื่อลดทอนค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น	3.76	0.784	มาก	5

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ข้อที่	ประเภทพฤติกรรม	ค่าสถิติ		ระดับพฤติกรรม	ลำดับ
		\bar{X}	S.D.		
3.	การไต่ตรองก่อนใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าโดยคำนึงถึงความประหยัด ความคุ้มค่า และประโยชน์สูงสุดของสินค้านั้น	4.03	0.729	มาก	1
4.	การโฆษณาสินค้าลดราคาจากสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ	3.43	0.861	ปานกลาง	6
5.	การบริโภคอาหารที่มีประโยชน์และราคาเหมาะสมกับรายได้	4.02	0.710	มาก	2
6.	ความพยายามใช้จ่ายหรือดำรงชีวิตภายในกรอบรายได้ไม่ใช้จ่ายเพื่อสนองความต้องการของตนเอง	3.84	0.801	มาก	4
	รวม	3.84	0.808	มาก	

จากตารางที่ 6 พบว่า การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ ด้านเศรษฐกิจ มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก $\bar{X} = 3.84$ เมื่อพิจารณารายข้อแล้ว พบว่า การไต่ตรองก่อนใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าโดยคำนึงถึงความประหยัด ความคุ้มค่า และประโยชน์สูงสุดของสินค้านั้น อยู่ในระดับสูงสุด $\bar{X} = 4.03$ รองลงมา คือ การบริโภคอาหารที่มีประโยชน์และราคาเหมาะสมกับรายได้ $\bar{X} = 4.02$ และข้อที่อยู่ในระดับต่ำสุด คือ การโฆษณาสินค้าลดราคาจากสื่อต่าง ๆ ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ $\bar{X} = 3.43$

ตารางที่ 7 พฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของ
ข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ ด้านสังคม

ข้อที่	ประเภทพฤติกรรม	ค่าสถิติ		ระดับพฤติกรรม	ลำดับ
		\bar{X}	S.D.		
1.	ความพยายามลด ละ เลิก อบายมุข ทุกประเภทในการดำเนินชีวิตของตน	4.06	0.905	มาก	1
2.	การแสวงหาความรู้และมุ่งพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ๆ เพื่อเป็นคนดี มีคุณภาพของสังคม	4.01	0.666	มาก	2
	รวม	4.04	0.794	มาก	

จากตารางที่ 7 พบว่า การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ ด้านสังคม มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก $\bar{X} = 4.04$ เมื่อพิจารณารายข้อแล้ว พบว่า ความพยายามลด ละ เลิก อบายมุข ทุกประเภทในการดำเนินชีวิตของตน อยู่ในระดับสูงสุด $\bar{X} = 4.06$ รองลงมา คือ การแสวงหาความรู้และมุ่งพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ๆ เพื่อเป็นคนดี มีคุณภาพของสังคม $\bar{X} = 4.01$

ตารางที่ 8 พฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของ
ข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ ด้านวัฒนธรรม

ข้อที่	ประเภทพฤติกรรม	ค่าสถิติ		ระดับพฤติกรรม	ลำดับ
		\bar{X}	S.D.		
1.	การมีการติดตามความเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของโลก เพื่อเลือกรับเอามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างรอบคอบและเหมาะสม	3.76	0.734	มาก	1
	รวม	3.76	0.734	มาก	

จากตารางที่ 8 พบว่า การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ ด้านวัฒนธรรม มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก $\bar{X} = 3.76$

ตารางที่ 9 พฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของ
ข้าราชการกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ด้านสิ่งแวดล้อม

ข้อที่	ประเภทพฤติกรรม	ค่าสถิติ		ระดับพฤติกรรม	ลำดับ
		\bar{X}	S.D.		
1.	การมีพฤติกรรมในการลดขยะในการดำเนินชีวิตเพื่อรักษาสภาพแวดล้อม	3.82	0.721	มาก	2
2.	การใช้น้ำ ไฟฟ้าอย่างประหยัดเพื่อช่วยลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ	3.88	0.761	มาก	1
3.	ความพยายามเลือกใช้วัสดุที่ผลิตจากทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด เช่น ถุงผ้า	3.66	0.902	มาก	4
4.	ความนิยมใช้สินค้าที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำหรือรีไซเคิลมากกว่าสินค้าประเภทที่ใช้แล้วทิ้งเลย	3.67	0.879	มาก	3
5.	การช่วยปลูกต้นไม้และดูแลรักษาต้นไม้ภายในบริเวณสถานที่ทำงานเพราะเห็นว่ามี ความจำเป็นกับระบบนิเวศ	3.40	1.031	ปานกลาง	5
6.	การเดินทางโดยรถสาธารณะ เพื่อช่วยลดปริมาณการปล่อยก๊าซมลพิษช่วยรักษา ระบบนิเวศ	3.25	1.145	ปานกลาง	6
	รวม	3.61	0.943	มาก	

จากตารางที่ 9 พบว่า การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ด้านสิ่งแวดล้อม มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก $\bar{X} = 3.61$ เมื่อพิจารณารายข้อแล้ว พบว่า การใช้น้ำ ไฟฟ้าอย่างประหยัดเพื่อช่วยลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในระดับสูงสุด $\bar{X} = 3.88$ รองลงมา คือ การมีพฤติกรรมในการลดขยะในการดำเนินชีวิตเพื่อรักษาสภาพแวดล้อม $\bar{X} = 3.82$ และข้อที่อยู่ในระดับต่ำสุด คือ การเดินทางโดยรถสาธารณะ เพื่อช่วยลดปริมาณการปล่อยก๊าซมลพิษช่วยรักษา ระบบนิเวศ $\bar{X} = 3.25$

ตารางที่ 10 พฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ รวมทั้ง 4 ด้าน

ข้อที่	พฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต	ค่าสถิติ		ระดับพฤติกรรม	ลำดับ
		\bar{X}	S.D.		
1.	ด้านเศรษฐกิจ	3.84	0.808	มาก	2
2.	ด้านสังคม	4.04	0.794	มาก	1
3.	ด้านวัฒนธรรม	3.76	0.734	มาก	3
4.	ด้านสิ่งแวดล้อม	3.61	0.943	มาก	4
	ภาพรวมพฤติกรรม ทั้ง 4 ด้าน	3.81	0.870	มาก	

จากตารางที่ 10 พบว่า การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ ทั้ง 4 ด้าน มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก $\bar{X} = 3.81$ เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านสังคมอยู่ในระดับสูงสุด $\bar{X} = 4.04$ รองลงมา คือ ด้านเศรษฐกิจ $\bar{X} = 3.84$ และด้านที่อยู่ในระดับต่ำสุด คือ ด้านสิ่งแวดล้อม $\bar{X} = 3.61$

4. การทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ โดยจำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ โดยจำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการทดสอบค่าที (Independent-test) และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA)

สมมติฐานที่ 1 ข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ ที่มีเพศที่ต่างกัน มีพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตต่างกัน

ตารางที่ 11 การเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ จำแนกตามเพศ

พฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต	เพศ				T	p-value
	ชาย		หญิง			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1.ด้านเศรษฐกิจ	3.89	0.864	3.80	0.774	1.768	0.077
2.ด้านสังคม	3.92	0.870	4.10	0.741	-2.236	0.026
3.ด้านวัฒนธรรม	3.86	0.702	3.70	0.749	1.508	0.133
4.ด้านสิ่งแวดล้อม	3.45	0.975	3.71	0.913	-4.528	0.000
รวม	3.72	0.926	3.80	0.836	-2.453	0.014

จากตารางที่ 11 การเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ จำแนกตามเพศ พบว่า ข้าราชการทั้งเพศชายและเพศหญิง มีระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ T-test แบบข้อมูล 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน พบว่า ข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ ที่มีเพศที่ต่างกัน มีพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต แตกต่างกันอย่างสูงยิ่ง ตามนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ ที่มีอายุที่ต่างกัน มีพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตต่างกัน

ตารางที่ 12 การเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ จำแนกตามอายุ

พฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต	อายุ								F	p-value
	ต่ำกว่า 30 ปี		30-39 ปี		40-49 ปี		มากกว่า 50 ปี			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1.ด้านเศรษฐกิจ	3.71	0.787	3.80	0.795	3.78	0.766	4.12	0.842	13.58	0.000
2.ด้านสังคม	3.94	0.854	3.98	0.811	4.07	0.748	4.24	0.698	2.598	0.052
3.ด้านวัฒนธรรม	3.63	0.747	3.85	0.776	3.74	0.658	3.75	0.707	0.985	0.401
4.ด้านสิ่งแวดล้อม	3.54	0.876	3.56	0.970	3.71	0.880	3.73	1.021	3.570	0.014
รวม	3.67	0.840	3.73	0.882	3.79	0.811	3.96	0.916	14.012	0.000

จากตารางที่ 12 การเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ จำแนกตามอายุ พบว่า ข้าราชการทุกช่วงอายุ มีระดับพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, $\bar{X} = 3.79$, $\bar{X} = 3.79$ และ $\bar{X} = 3.67$)

จากการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ F-test ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) พบว่า ข้าราชการที่มีอายุที่ต่างกัน มีพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต แตกต่างกัน โดยมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 หมายความว่า มีความแตกต่างกันในพฤติกรรมอย่างสิ้นเชิง จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 3 ข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ ที่มีการศึกษาที่ต่างกัน มีพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตต่างกัน

ตารางที่ 13 การเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ จำแนกตามการศึกษา

พฤติกรรมในการนำหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ในการดำเนินชีวิต	การศึกษา						F	p-value
	ต่ำกว่าปริญญาตรี		ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1.ด้านเศรษฐกิจ	4.01	0.857	3.76	0.789	3.99	0.822	11.847	0.000
2.ด้านสังคม	4.00	1.054	3.98	0.782	4.20	0.732	2.784	0.063
3.ด้านวัฒนธรรม	3.64	0.929	3.73	0.730	3.86	0.693	0.774	0.463
4.ด้านสิ่งแวดล้อม	3.73	0.936	3.57	0.941	3.71	0.946	2.994	0.0504
รวม	3.87	0.927	3.71	0.86	3.90	0.871	14.515	0.000

จากตารางที่ 13 การเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ จำแนกตามการศึกษา พบว่า ข้าราชการทุกระดับการศึกษา มีระดับพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, $\bar{X} = 3.79$, $\bar{X} = 3.87$ และ $\bar{X} = 3.86$)

จากการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ F-test ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) พบว่า ข้าราชการที่มีการศึกษาที่ต่างกัน มีพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง โดยมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 ข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ ที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน มีพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตต่างกัน

ตารางที่ 14 การเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

พฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต	ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน						F	p-value
	ต่ำกว่า 10 ปี		10-20 ปี		มากกว่า 20 ปี			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1.ด้านเศรษฐกิจ	3.75	0.807	3.81	0.773	4.05	0.823	13.604	0.000
2.ด้านสังคม	3.96	0.828	4.02	0.790	4.21	0.701	3.300	0.038
3.ด้านวัฒนธรรม	3.67	0.789	3.88	0.663	3.77	0.698	1.618	0.201
4.ด้านสิ่งแวดล้อม	3.49	0.953	3.67	0.894	3.80	0.955	11.951	0.000
รวม	3.67	0.884	3.79	0.827	3.95	0.869	26.659	0.000

จากตารางที่ 14 การเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน พบว่า ข้าราชการที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน มีระดับพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, $\bar{X} = 3.79$ และ $\bar{X} = 3.67$)

จากการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ F-test ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) พบว่า ข้าราชการที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน มีพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง โดยมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 5 ข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ ที่มีระดับความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ต่างกัน มีพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตต่างกัน

ตารางที่ 15 การเปรียบเทียบพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4 ด้าน มาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ จำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พฤติกรรมในการนำ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการดำเนินชีวิต	ความรู้ความเข้าใจ						F	p-value
	ความรู้น้อย		ความรู้ปานกลาง		ความรู้สูง			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1.ด้านเศรษฐกิจ	3.63	0.751	3.91	0.813	3.90	0.833	16.888	0.000
2.ด้านสังคม	3.88	0.773	4.11	0.746	4.04	1.009	3.586	0.029
3.ด้านวัฒนธรรม	3.65	0.799	3.80	0.711	3.81	0.694	0.903	0.407
4.ด้านสิ่งแวดล้อม	3.50	0.905	3.68	0.952	3.56	0.965	4.743	0.009
รวม	3.61	0.829	3.84	0.870	3.78	0.921	21.540	0.000

จากตารางที่ 15 การเปรียบเทียบพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4 ด้าน มาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ จำแนกตามระดับความรู้ 3 ระดับในความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ข้าราชการที่มีระดับความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ต่างกัน มีพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสถิติ F-test ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) พบว่า ข้าราชการที่มีระดับความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ต่างกัน มีพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง โดยมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

5. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ โดยการวิเคราะห์ข้อมูล (Content Analysis)

การวิเคราะห์ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 16 และตารางที่ 17 ดังนี้

ตารางที่ 16 ลำดับของปัญหา/อุปสรรค เกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

ปัญหา/อุปสรรค	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับ
1.ค่าครองชีพ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่สูงขึ้น ทำให้ไม่เพียงพอต่อรายได้ ทุกอย่างต้องใช้เงิน	7	23.33	3
2.การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย อยากมีอยากได้ ตกอยู่ภายใต้กระแสบริโภคนิยม	10	33.33	1
3.ขาดความร่วมมือร่วมใจเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต	3	10.00	4
4.ไม่มีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ดีพอ	8	26.67	2
5.สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต	2	6.67	5
รวม	30	100.00	

จากตารางที่ 16 พบว่า ระดับความสำคัญของปัญหา/อุปสรรค เกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ข้าราชการให้ข้อคิดเห็นมาเพียง 30 คน โดยให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา/อุปสรรค การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย อยากมีอยากได้ ตกอยู่ภายใต้กระแสบริโภคนิยม มากที่สุด จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมา คือ ไม่มีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ดีพอ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 และค่าครองชีพ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่สูงขึ้น ทำให้ไม่เพียงพอต่อรายได้ ทุกอย่างต้องใช้เงิน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.33 ตามลำดับ

ตารางที่ 17 ลำดับของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับ
1.ภาครัฐควรวินิจฉัยความสำคัญ ส่งเสริม สนับสนุน อย่างจริงจังในทุกภาคส่วน	6	24.00	2
2.การปลูกจิตสำนึกความพอเพียงให้กับทุกภาคส่วน และการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต	4	16.00	3
3.การแนะนำ ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้เกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต	10	40.00	1
4.ลดการใช้จ่าย คิดไตร่ตรองให้รอบคอบ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้จ่าย ประหยัดและอดออม	3	12.00	4
5.ควรมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษา	2	8.00	5
รวม	25	100.00	

จากตารางที่ 17 พบว่า ลำดับข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ข้าราชการให้ข้อเสนอแนะเพียง 25 คน โดยให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแนะนำ ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้เกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต มากที่สุด จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมา คือ ภาครัฐควรวินิจฉัยความสำคัญ ส่งเสริม สนับสนุน อย่างจริงจังในทุกภาคส่วน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 และการปลูกจิตสำนึกความพอเพียงให้กับทุกภาคส่วน และการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 16.00 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรู้และพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการดำเนินชีวิต ของข้าราชการกรมการค้ำภายใน กระทรวงพาณิชย์” ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ 1) เพื่อศึกษา ความรู้ ความเข้าใจ ในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต ของข้าราชการกรมการค้ำภายใน กระทรวงพาณิชย์ 2) เพื่อศึกษา พฤติกรรมการดำเนินชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของข้าราชการกรมการค้ำภายใน กระทรวงพาณิชย์ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ของข้าราชการกรมการค้ำภายใน กระทรวงพาณิชย์ ดังนั้น เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และพิสัยสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ผู้วิจัย จึงได้กำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือข้าราชการกรมการค้ำภายใน กระทรวงพาณิชย์ และได้ทำการสุ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ จำนวน 215 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามแบบของยามานะ และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการแจกแบบสอบถามแก่ข้าราชการ โดยการกำหนดแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยเฉลี่ยความใกล้เคียงกันในกลุ่มเพศและอายุ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการวิเคราะห์ ประมวลผลเพื่อตอบปัญหาโดยใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มใช้ ค่า T-test และ F-test และทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) โดยจากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ มีข้อค้นพบสรุปได้ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย
4. ข้อเสนอแนะในการค้นคว้าวิจัยครั้งต่อไป

1. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ ดังต่อไปนี้

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูล สถานภาพส่วนบุคคล ของข้าราชการกรมการค้ำภายใน กระทรวงพาณิชย์ พบว่า ข้าราชการส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 64.19 อายุระหว่าง 30-39 ปี จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 37.67 มีการศึกษาใน ระดับปริญญาตรี มากที่สุด จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 69.77 และส่วนใหญ่มีระยะเวลาการปฏิบัติงาน ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 46.98

1.2 การวิเคราะห์ ความรู้ ความเข้าใจ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของข้าราชการกรมการค้ำภายใน กระทรวงพาณิชย์ พบว่า ข้าราชการส่วนใหญ่ มีความรู้ ความเข้าใจ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับความรู้ปานกลาง ร้อยละ 60.00 ในระดับความรู้น้อย ร้อยละ 27.91 และมีความรู้ ความเข้าใจ ในระดับความรู้สูง ร้อยละ 12.09

1.3 การวิเคราะห์ พฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก $\bar{X} = 3.81$ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสังคมอยู่ในระดับสูงสุด $\bar{X} = 4.04$ แต่เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ความพยายามลด ละ เลิก อบายมุขทุกประเภทในการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับสูงสุด $\bar{X} = 4.06$

1.4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต โดยจำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และความรู้ ความเข้าใจ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า มีพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง โดยมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00

1.5 การวิเคราะห์ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต โดยการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ปัญหา/อุปสรรค เกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต คือ การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย อยากมีอยากได้ ตกอยู่ภายใต้กระแสบริโภคนิยม มีเพียงร้อยละ 33.33 ส่วนข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต ร้อยละ 60.00 ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแนะนำ ประชาสัมพันธ์ โดยเสนอให้ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรู้และพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์” สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

2.1 ด้านเพศ

ผลการวิจัย พบว่า ข้าราชการทั้งเพศชายและเพศหญิง มีระดับพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับมาก $\bar{X} = 3.80$ และ $\bar{X} = 3.72$ ตามลำดับ และเพศที่ต่างกัน มีพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสูงยิ่งในระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ ตรงงาม (2553) ซึ่งศึกษาวิจัยเรื่องการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า เพศที่ต่างกัน มีผลต่อการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทิดา คำเอือน (2553) ที่ศึกษาเรื่องการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนของพนักงานครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ที่พบว่า พนักงานครูที่มีเพศต่างกันมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเพศที่ต่างกัน มีความเอาใจใส่ และศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน

2.2 ด้านอายุ

ผลการวิจัย พบว่า ข้าราชการทุกช่วงอายุ มีระดับพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับมาก และการมีอายุ ที่ต่างกัน มีพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของทศมนพร พุทธจันทร์ (2547) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาข้าราชการจังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า อายุที่ต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นต่อการดำเนินชีวิตตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสอดคล้องกับงานวิจัยของนพพร เมธอินันต์กุล (2549) ที่ศึกษาเรื่อง การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต : กรณีศึกษาเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่พบว่า ลูกค้าที่มีอายุมากมีการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตมากกว่าลูกค้าที่มีอายุน้อย ทั้งนี้

อาจเป็นเพราะอายุที่ต่างกัน มีการรับรู้เรื่องราว หรือรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน

2.3 ด้านการศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า ข้าราชการทุกระดับการศึกษา มีระดับพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับมาก และข้าราชการที่มีการศึกษา ที่ต่างกัน มีพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของเอื้องทิพย์ เกตุกราย (2551) ที่ศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชนตำบลคลองพระอุดม อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่พบว่าประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันแตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะระดับการศึกษาที่ต่างกัน ทำให้มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน

2.4 ด้านระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

ผลการวิจัย พบว่า ข้าราชการกรมการคลังภายใน กระทรวงพาณิชย์ ที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน มีระดับพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับมาก แต่การมีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ที่ต่างกัน มีพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของวิสูตร สุจิระกุล (2551) ที่ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ที่พบว่า ผู้บริหารที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานมากมีการบริหารงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่าผู้บริหารที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานน้อยกว่า ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน ทำให้มีทักษะ และความชำนาญในการรับรู้และการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน

2.5 ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิจัย พบว่า ข้าราชการกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ต่างกัน มีระดับพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับมาก แต่การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ต่างกัน มีพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา ราชแก้ว (2550) ที่ศึกษาเรื่อง การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตของพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาค้นพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตของพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง ที่แตกต่างกัน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลพร วรจิตตานนท์ (2551) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมในการปฏิบัติตนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ความเข้าใจ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการปฏิบัติตนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความรู้ความเข้าใจที่ต่างกันทำให้มีทัศนคติ และกระบวนการคิด วิเคราะห์ในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

3.1 กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ควรจัดให้มีการประชุม อบรม สัมมนา เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ

3.2 กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ควรกำหนดนโยบาย ส่งเสริม และสนับสนุน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ควรมีการณรงค์ ประชาสัมพันธ์ ให้มีการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

4.1 ควรศึกษาวิจัย ความรู้และพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการดำเนินชีวิต ของข้าราชการอื่น ๆ เพื่อศึกษาความแตกต่างในการดำเนินชีวิตว่ามีความเหมือนหรือความแตกต่างกัน หรือไม่ อย่างไร

4.2 ควรศึกษาวิจัยถึงปัจจัยที่มีผลต่อความรู้และพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต ของข้าราชการอื่น ๆ ด้วยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้งานวิจัยที่มีผลการศึกษาเชิงลึกมากขึ้น และสามารถนำข้อมูลเชิงคุณภาพมาเปรียบเทียบกับข้อมูลเชิงปริมาณ

4.3 ควรศึกษาวิจัยรูปแบบการจัดการความรู้ (Knowledge Management Model) ในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนเพื่อนำมาเป็นตัวแบบในการส่งเสริมและสนับสนุน ให้ประชาชนเข้าใจและมีพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต

บรรณานุกรม

กันยา สุวรรณแสง. **จิตวิทยาทั่วไป**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: อักษรพิทยา, 2538.

เกษม วัฒนชัย. **การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, 2549.

_____. **การปฏิรูปการศึกษาไทย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ, 2545.

_____. **เส้นทางสู่ความพอเพียง**. พิมพ์ครั้งที่ 1. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด, 2551.

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. **เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
คุรุสภา, 2547.

จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และคณะ. **นานาคำถามเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**.
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2548.

จีระศักดิ์ เจริญพันธ์ และเฉลิมพล ต้นสกุล. **พฤติกรรมสุขภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. มหาสารคาม: โรงพิมพ์
คลังนานาวิทยา, 2549.

เฉลิมพล ต้นสกุล. **พฤติกรรมศาสตร์สาธารณสุข**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สหประชา
พานิชย์, 2541.

ถวัลย์ มาศจรัส. **นโยบาย ครม. ๓๗ ผู้เฒ่า เน้นคืนสู่ภูมิปัญญาของมาตุภูมิ “ชูปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียง คุณธรรม ความโปร่งใส”**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปฏิรูปการศึกษาไทย,
2549.

ทศมนพร พุทธจันทร์. **ความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษา
ข้าราชการจังหวัดราชบุรี**. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2547.

นพพร เมธีอนันต์กุล. **การนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต
: กรณีศึกษาเกษตรกรลูก้า ธ.ก.ส. อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์**. กรุงเทพฯ :
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2549.

นันทิดา คำเอื้อน. **ศึกษาการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนการสอน
ของพนักงานครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2553.

ประเวศ วะสี. ประชาคมตำบล : ยุทธศาสตร์เพื่อเศรษฐกิจพอเพียง ศิลธรรมและสุขภาพ.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน, 2541.

_____. เศรษฐกิจชุมชนทางเลือกเพื่อทางรอดสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์
พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2542.

ประสาธ อิศรปริษา. สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: เจริญพานิช, 2538.

ประสิทธิ์ ทองอ่อนและคนอื่น ๆ. พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ด
ยูเคชั่น, 2542.

ปรียานุช พิบูลสรวุช. การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2 (ฉบับปรับปรุง).
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์, 2550.

ปิยนุศร หล่อไกรเลิศ. เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แม่เฒ่า, 2550.

ลักขณา สรวิวัฒน์. จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, 2544.

วิจิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับปัญหาเศรษฐกิจของประเทศไทย. พิมพ์
ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: แสงดาวการพิมพ์, 2546.

วิไลพร วรจิตตานนท์. ความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการปฏิบัติตนตามปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงของนักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง. รายงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2551.

วิสูตร สุจิระกุล. การบริหารงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบริษัท ปูนซีเมนต์ไทย
จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2551.

ศรัทธาธิป มาประสพ. การจัดการขยะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551.

ศรียรรณ จึงสวัสดิ์. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2548.

ศิพล รื่นใจชน. ความรู้ความเข้าใจในสิทธิของประชาชนเกี่ยวกับธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และ
รถจักรยานยนต์ ศึกษากรณีประชาชนหมู่ 1 ตำบลท่ามะขาม อำเภอเมือง จังหวัด
กาญจนบุรี. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยบูรพา, 2549.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ. สัมมนาวิชาการ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร:
สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ, 2542.

สมพร เทพสิทธิ์า. **เศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สภา
ยุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ, 2549.

สมศักดิ์ ตรงงาม. **การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน
ในอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี**. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสวนสุนันทา, 2553.

สำนักงานกองทุนการสร้างเสริมสุขภาพและมูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์. **คำพ่อสอน ประมวลพระ
บรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับความสุขในการดำเนินชีวิต**. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์กรุงเทพ, 2549.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาประถมศึกษาแห่งชาติ. **ทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้ มุ่งสู่เศรษฐกิจ
พอเพียง**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2543.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **นานาคำถามเกี่ยวกับปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2548.

..... **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ 21 เซ็นจูรี่, 2550.

..... **จากปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียง สู่การปฏิบัติ : แนวทางการบริหารประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียง**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเพชรรุ่ง จำกัด, 2551.

..... **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
กับสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเพชรรุ่งการพิมพ์, 2550.

..... **วรรณกรรมปริทัศน์ที่เกี่ยวข้อง
กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546.

สุชา จันทร์เอม. **จิตวิทยาวัยรุ่น**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2529.

สุภัททา ปิณฑะแพทย์. **พฤติกรรมมนุษย์และการพัฒนาคน**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏ
สวนสุนันทา, 2542.

สุเมธ ตันติเวชกุล. **ใต้เบื้องพระยุคลบาท**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน, 2549.

- สุรีพร เอี้ยวถาวร. การบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ : กรณีศึกษา
โรงเรียนนวมินทราชูทิศหอวัง นนทบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิต
วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2550.
- แสงจันทร์ ไสภากาล. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจของบุคลากรเกี่ยวกับองค์การ
บริหารส่วนตำบล. คณะศิลปศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2550.
- อรสุดา เจริญรัต. คำพ่อสอน ประมวลพระบรมราโชวาท และพระราชดำรัสเกี่ยวกับความสุจริตในการ
ดำเนินชีวิต. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สยามอักษร, 2554.
- อัจฉรา ราชแก้ว. การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตของพนักงาน
ขับรถโดยสารประจำทาง จังหวัดปทุมธานี. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2550.
- อารีย์ เชื้อเมืองพาน. วิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง: ทางรอดพ้นกับดักทางเศรษฐกิจและสังคม.
วารสารแม่โจ้ปริทัศน์. ปีที่ 9 ฉบับที่ 6, 2551.
- อุทัย สวงวนดีกุล. คู่มือเกษตรกรเพื่อการพึ่งพาตนเองตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง.
กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์, 2548.
- อุทัย หิรัญโต. สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยา-มนุษย์วิทยา. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, 2526.
- เอื้องทิพย์ เกตุกราย. การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชน
ตำบลคลองพระอุดม อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 2551.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง ความรู้และพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้และพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวิจัยในการทำสารนิพนธ์ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะนำไปใช้ประโยชน์ทางการวิจัยเพื่อการศึกษา และจัดทำรายงาน ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง และขอขอบคุณที่ท่านกรุณาใช้เวลาของท่านในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

ส่วนที่ 1 : แบบสอบถามสถานภาพส่วนบุคคล

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

1. ชาย

2. หญิง

2. อายุ

1. ต่ำกว่า 30 ปี

2. 30-39 ปี

3. 40-49 ปี

4. มากกว่า 50 ปีขึ้นไป

3. การศึกษา

1. ต่ำกว่าปริญญาตรี

2. ปริญญาตรี

3. ปริญญาโท

4. ปริญญาเอก

4. ระยะเวลาการปฏิบัติงาน

1. ต่ำกว่า 10 ปี

2. 10-20 ปี

3. มากกว่า 20 ปีขึ้นไป

ส่วนที่ 2 : แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเข้าใจของท่าน

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ใช่	ไม่ใช่
1. เศรษฐกิจพอเพียงคือการดำเนินชีวิตบนทางสายกลาง		
2. เศรษฐกิจพอเพียงไม่เกี่ยวข้องกับควมมีเหตุผล		
3. ภูมิคุ้มกันที่ดีของเศรษฐกิจพอเพียงคือการมีคุณธรรม		
4. เศรษฐกิจพอเพียงคือการพออยู่พอกินตามอัตภาพ		
5. เศรษฐกิจพอเพียงควรเริ่มต้นที่ระดับชาติก่อนระดับบุคคล		
6. เศรษฐกิจพอเพียงคือการพอประมาณในด้านรายจ่าย		
7. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคือหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน เช่น การใช้ทรัพยากรธรรมชาติภายในประเทศให้คุ้มค่าอย่างสูงสุด		
8. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการสร้างรากฐานของประเทศเฉพาะด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก		
9. การดำเนินชีวิตด้วยการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลถือเป็นเศรษฐกิจพอเพียง		
10. เศรษฐกิจพอเพียงจัดเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติสามารถแก้ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันได้		
11. เงื่อนไขในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความรู้ ความพอเพียง และความพอประมาณ		
12. ความพอประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บุคคลสามารถมีของที่หรูหราได้ มีมากได้ แต่ไม่เบียดเบียนตนและผู้อื่น		
13. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขัดต่อหลักการทางธุรกิจที่เน้นการหากำไร		
14. การพึ่งตนเองให้มากที่สุดถือว่าเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง		
15. การปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การดำเนินชีวิตที่ใช้ความรู้ นำคุณธรรม		

ส่วนที่ 3 : แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้
ในการดำเนินชีวิต

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมของท่านมากที่สุด

พฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการดำเนินชีวิต	ระดับพฤติกรรม				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
ด้านเศรษฐกิจ					
1. ท่านเลือกซื้อสินค้าตามความจำเป็นในชีวิตประจำวัน มากกว่าสินค้าตามโปรโมชั่น					
2. ท่านได้มีการวางแผนการใช้จ่ายด้านอุปโภค บริโภค และอื่น ๆ อย่างรอบคอบเพื่อลดทอนค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เกินความจำเป็น					
3. ท่านคิดไตร่ตรองก่อนใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าโดย คำนึงถึงความประหยัด ความคุ้มค่า และประโยชน์สูงสุด ของสินค้านั้น					
4. การโฆษณาสินค้าลดราคาจากสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของ ท่าน					
5. ท่านเลือกบริโภคอาหารที่มีประโยชน์และราคา เหมาะสมกับรายได้					
6. ท่านพยายามใช้จ่ายหรือดำรงชีวิตภายในกรอบรายได้ ไม่ใช้จ่ายเพื่อสนองความต้องการของตนเอง					
ด้านสังคม					
7. ท่านพยายามลด ละ เลิก อบายมุข ทุกประเภทในการ ดำเนินชีวิตของตน					

พฤติกรรมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการดำเนินชีวิต	ระดับพฤติกรรม				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
8. ท่านแสวงหาความรู้และมุ่งพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ๆ เพื่อเป็นคนดี มีคุณภาพของสังคม					
ด้านวัฒนธรรม 9. ท่านมีการติดตามความเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของ โลก เพื่อเลือกรับเอามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต อย่างรอบคอบและเหมาะสม					
ด้านสิ่งแวดล้อม 10. ท่านมีพฤติกรรมในการลดขยะในการดำเนินชีวิต เพื่อรักษาสภาพแวดล้อม					
11. ท่านใช้น้ำ ไฟฟ้าอย่างประหยัดเพื่อช่วยลดการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติ					
12. ท่านพยายามเลือกใช้วัสดุที่ผลิตจาก ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด เช่น ถุงผ้า					
13. ท่านนิยมใช้สินค้าที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำหรือ รีไซเคิลมากกว่าสินค้าประเภทที่ใช้แล้วทิ้งเลย					
14. ท่านช่วยปลูกต้นไม้และดูแลรักษาต้นไม้ภายใน บริเวณสถานที่ทำงานเพราะเห็นว่ามีความจำเป็นกับ ระบบนิเวศ					
15. ท่านเดินทางโดยรถสาธารณะ เพื่อช่วยลดปริมาณการ ปล่อยก๊าซมลพิษช่วยรักษาระบบนิเวศ					

ส่วนที่ 4 : ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
มาใช้ในการดำเนินชีวิต

ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ สำหรับการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ สกุล** : นายปวีศ เมตตา
- วุฒิการศึกษา** : สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต
จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2553
ประกาศนียบัตรวิชาว่าความ จากสภาทนายความ พ.ศ.2554
ประกาศนียบัตรเนติบัณฑิตไทย จากสำนักอบรมศึกษา
กฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา สมัยที่ 65 ปีการศึกษา 2555
- ตำแหน่งหน้าที่
การทำงานปัจจุบัน** : นิติกรชำนาญการ
กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์